

VALVONTASUUNNITELMA 2025



Hyväksytty käyttöön 9.1.2025

Jari Hyvärinen
pelastusjohtaja



Päijät-Hämeen
PELASTUSLAITOS



Sisällysluettelo

A-OSA: PELASTUSLAITOKSEN VALVONTATEHTÄVÄN PERUSTEET	5	
1 JOHDANTO	6	
2 KÄYTETYT TERMIT	7	
3 VALVONTASUUNNITELMA	11	
3.1 Palvelutasopäätöksen ja riskienarvioinnin vaikutukset valvontasuunnitelmaan		11
3.2 Valvontasuunnitelman sisältö.....	13	
3.3 Valvonnan toteuttaminen.....	13	
3.4 Valvontakeinot ja valvontavelvoitteen sisältö	14	
4 MÄÄRÄAIKAINEN VALVONTA.....	17	
4.1 Yritysten ja laitosten valvonta (A1-A6).....	17	
4.2 Asuinrakennukset ja niihin verrattavat kohteet	22	
5 EPÄSÄÄNNÖLLINEN VALVONTA	24	
5.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta.....	24	
5.2 Yleisötilaisuuksien valvonta.....	25	
5.3 Onnettomuusriskiasuntojen valvonta.....	26	
5.4 Pelastussuunnitelmien valvonta	27	
5.5 Paloteknisten laitteistojen käyttöönotto-, varmennus- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjojen valvonta	27	
5.6 Kulotuksen valvonta	28	
5.7 Muu epäsäännöllinen valvonta.....	28	
5.8 Eryistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat	29	
5.9 Neuvonta ja ohjaus.....	30	
5.10 Rakennustyön aikainen ohjaus ja neuvonta sekä tarkastukset	30	
6 KEMIKAALI-, NESTEKAASU- JA RÄJÄHDEVALVONTA	31	
6.1 Vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavien laitosten tarkastukset.....	31	
6.2 Nestekaasulaitosten käyttöönottotarkastukset	32	
6.3 Öljylämmityslaitteistojen käyttöönottotarkastukset ja maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastukset	33	
6.4 Lupalaitosten harjoitukset.....	33	



6.5	Ilotulitteiden vähittäismyynnin ja varastoinnin tarkastukset	34
6.6	Ilotulitteiden käytön valvonta uuden vuoden ulkopuolella.....	35
6.7	Ilotulitteiden käytön paikalliset määräykset	35
6.8	Erikoistehosteiden käytön turvallisuus.....	35
6.9	Räjähdysvaarallisten tilojen turvallisuus.....	36
7	JÄLKIVALVONTA.....	37
7.1	Hallintopakkokeinot	37
7.2	Rikosilmoitus	37
8	VIRANOMAISYHTEISTYÖ JA ASiantuntijuus.....	38
8.1	Pelastuslain 42 §:n mukainen yhteistyö	39
8.2	Pelastuslaitosten välinen valvontayhteistyö	40
8.3	Yhdyspinta pelastuslaitoksen ja eri viranomaisten välillä onnettomuuksien ehkäisemissä	41
9	TIETOJEN KÄSITTELY JA SEURANTA	57
9.1	Luottamuksellisten tietojen käsittely	57
9.2	Valvontatietojen käsittely.....	57
9.3	Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen.....	58
10	MITTARIT.....	59
10.1	Jatkuvan asiakaspalautteen tulokset.....	59
10.2	Suunniteltujen ja toteutuneiden tarkastuksien suhde	61
10.3	Alueen onnettomuusmäärien kehittyminen	62
10.4	Onnettomuuksien seurausten kehittyminen	63
10.5	Arvioivan palotarkastuksen riskiluvun kehittyminen	65
10.6	Erheellisten paloilmoitusten määrä.....	66
11	VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS	68
12	SUUNNITELMASTA POIKKEAMINEN JA PALVELUTUOTANNON JATKUVUUS	69
B-OSA: VALVONTATEHTÄVÄT, RESURSSIT JA PAINOPISTEET VUONNA 2025		70
13	VALVONTAVÄLIEN MUUTOKSET JA NIIDEN SYYT VUODELLE 2025	71
14	VALVONTAKOHTEIDEN MÄÄRÄ VUONNA 2025	73
15	VALVONTATYÖN RESURSSIT VUONNA 2025	77



16	VALVONNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025	80
----	--	----

LIITTEET

- A VALVONTAKOHTEIDEN TARKASTUSVÄLIN MÄÄRITTÄMINEN
 - 1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden periaatteellinen valvontaväli
 - 2 Opetusrakennusten ja päiväkotien periaatteellinen valvontaväli
 - 3 Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli
 - 4 Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli
 - 5 Maataloustuotantotilojen periaatteellinen valvontaväli
 - 6 Muiden kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli
- A 7 ASUINRAKENNUKSIEN JA VAPAA-AJAN ASUNTOJEN KOKONAISMÄÄRÄT
- B MALLI MÄÄRÄAIKAISEN PALOTARKASTUKSEN PROSESSISTA
- C ILMOITUS PELASTUSRIKKOMUKSESTA



A-OSA: PELASTUSLAITOKSEN VALVONTATEHTÄVÄN PERUSTEET



1 JOHDANTO

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. (Pelastuslaki 379/2011 79 §.) Pelastuslain tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Riskeinä voidaan tällöin tarkastella henkeen, omaisuuteen, ympäristöön ja kulttuuriarvoihin kohdistuvia uhkia. Valvonta kohdennetaan näiden riskien perusteella säätämällä mm. valvontataajuutta tiheämmäksi suuren riskipotentiaalin omaaviin kohteisiin.

Valvontasuunnitelma perustuu Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen palvelutasopäätökseen. Palvelutasopäätös on asiakirja, jonka valmistelussa huomioidaan säädökset, mutta myös erilaiset strategiset asiakirjat. Valvontaan vaikuttavat erityisesti mm. pelastustoimen valtakunnallinen strategia, hyvinvointialueen strategia ja onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelma. Pelastustoimen strategian mukaisesti onnettomuuksien ehkäisyn palveluilla tavoitellaan onnettomuuksien määrän vähentämistä ja onnettomuuksien seurannaisvaikutusten pienentämistä. Yksittäisinä toimenpiteinä on mainittu resurssien ohjaaminen sinne, missä onnettomuuksia tapahtuu eli koteihin; omatoimisen varautumisen tukeminen erityisesti pelastussuunnitelmiin kohdistetulla ohjauksella, neuvonnalla ja valvonnalla; yleisötilaisuuksien turvallisuuden edistäminen viranomaisten, kuntien, hyvinvointialueiden ja kolmannen sektorin yhteistyöllä sekä viranomaisyhteistyö erityisesti rakentamisen ja asumisen paloturvallisuudessa. Vaikuttavuuden varmistamiseksi tulee toiminnassa kiinnittää erityistä huomiota yhteistyöhön väestön, kuntien, hyvinvointialueiden, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin. Pelastustoimen tulee toimia yhteistyöhakuisesti, olla aloitteellinen toimija sekä luotettava ja avoin kumppani.

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmaan on sisällytetty pelastuslain mukaisen valvonnan lisäksi myös kemikaaliturvallisuuslain mukainen valvonta (Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005) sekä pelastuslaitoksen tekemä yhteistyö ja asiantuntijapalvelut. Turvallisuusviestinnästä laaditaan erillinen suunnitelma, joka päivitetään valvontasuunnitelman kanssa vuosittain.

Valvontasuunnitelma tarkistetaan vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy. Valvontasuunnitelman hyväksyy pelastusjohtaja. Suunnitelma toimitetaan tiedoksi turvallisuuden ja varautumisen lautakunnalle sekä aluehallintoviranomaiselle. Suunnitelma julkaistaan myös pelastuslaitoksen internet-sivustolla.



2 KÄYTETYT TERMIT

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Valvontakeino. Asiakirjavalvontaa on dokumenttien perusteella tehtyt viranomaispäätökset ja muut viranomaisen määrittelemät toimenpiteet, jotka kohdistuvat pelastuslaitoksen valvonnan kohteena oleviin rakennuksiin/ toiminnallisiin kokonaisuuksiin tai yleisötapahtumiin. Jos asiakirja otetaan vastaan, kirjataan tulleeeksi ja arkistoidaan ilman aktiivista arviointia, sitä ei lasketa asiakirjavalvontasuoritteeksi.
Arvioiva/ auditoiva palotarkastus	Kohdekohtaiseen riskiarviointiin perustuva valvontamalli. Arvioinnista saatava riskiluku kirjataan palotarkastusohjelmaan.
Etävalvonta	Etävalvonnalla tarkoitetaan ilman kohdekäyntiä tehtävää valvontaa. Etävalvonta eroaa asiakirjavalvonnasta siinä, että valvonnassa käytetään asiakirjojen lisäksi hyväksi mm. videoneuvottelua tai muita ict-järjestelmiä.
Ilotulitemyyntipisteiden tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 63 ja 64 § mukainen valvontakäynti, joka kohdistuu pyroteknisten tuotteiden varastointiin kaupan yhteydessä.
Itsearviointi	Itsearviointissa kiinteistön edustaja tarkastaa itse pelastuslaitoksen toimittaman tarkastuslistan ja opasvihon avulla pelastuslain velvoitteiden noudattamista ja oman toimintatapojen turvallisuutta. Itsearviointi tehdään tarkastuslistan mukaan ja tarkastuslista palautetaan pelastuslaitokselle asiakirjavalvontaa varten. Palotarkastuksia voidaan kohdentaa itsearviointin tulosten mukaan. Paloturvallisuuden itsearviointilla pyritään kiinteistönomistajien turvallisuustiedon ja -asenteiden parantamiseen.



Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla valvotaan, että aiemmin annettuja korjausmääräyksiä on noudatettu. Jälkivalvonta tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua. Jälkivalvonta voidaan tehdä dokumenttien perusteella tai tarkastuskäynnillä.
Kohde	Kohde on se, jolle, jota tai johon kohdistuen valvontaa tehdään tai valvonta kohdentuu.
Maanalaisen polttoainesäiliön tarkastus	<p>Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1983) mukainen tarkastus tärkeällä pohjavesialueella. Tarkastusta harjoittavan tulee olla Turvallisuus- ja kemikaaliviraston hyväksymä, ns. hyväksytty liike, jonka tulee antaa työn teettäjälle tekemästään tarkastuksesta todistus tehdyn toimenpiteen vaatimustenmukaisuudesta valtioneuvoston asetuksen maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta harjoittavien hyväksymisestä 558/2012 mukaisesti.</p> <p>Mahdollisten muiden polttoainesäiliöiden osalta tarkastus perustuu pelastusviranomaisen kemikaaliturvallisuuslain 390/2005 24 § ilmoitusvelvollisten kohteiden osalta tekemään päätökseen, 25 §.</p>
Määräaikainen valvonta/ palotarkastus	Valvontasuunnitelman mukainen määrätyin väliajoin tehtävä pelastusviranomaisen valvonta, joka voidaan tehdä kohteeseen soveltuvia valvontakeinoja käyttäen. Määräaikaisesta palotarkastuskäynnistä on käytetty myös nimikettä yleinen palotarkastus.
Nestekaasukohteen käyttöönotto-tarkastus	Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 37, 38 §:n mukainen käyttöönottotarkastus, joka kohdistuu nestekaasun vähäistä teknistä käyttöä tai varastointia harjoittavaan kohteeseen. Tarkastus tulee tehdä ennen käyttöönottoa.



Pyydetty palotarkastus	Asiakkaan pyytämä palotarkastus, joka tehdään aina pelastusviranomaisen harkinnan mukaan, ks. ylimääräinen palotarkastus.
Rakennuksen käyttöönoton ennakkokatselmus	Pyydetty palotarkastus/konsultointikäynti, jonka jälkeen joudutaan vielä tekemään erikseen erityinen palotarkastus.
Tarkastus rakennushankkeen aikana	Uudisrakennus- tai saneerauskohteessa tehtävä valvontakäynti tapauksessa, jossa rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi. Pelastusviranomainen laatii tarkastuksesta kirjallisen lausunnon rakennusvalvontaviranomaiselle, minkä lisäksi lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille. Vastaavasta tarkastuksesta käytettiin aiemmin nimitystä erityinen palotarkastus.
Tarkastusväli	Tarkastusväli on ajanjakso, joka on riskien arviointiin perustuen määriteltä palotarkastusten väliseksi ajaksi.
Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan kohteen tarkastus	Kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) 27 a § mukainen valvontakäynti, joka ei ole kohteen määräaikainen palotarkastus.
Valvontakohte	Palotarkastusohjelmistoissa palotarkastus kohdennetaan yleensä kiinteistöön. Alueella ryhmitellään kohteet toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi, esimerkiksi kauppakeskus on yksi kohde eikä 30 kohdetta.

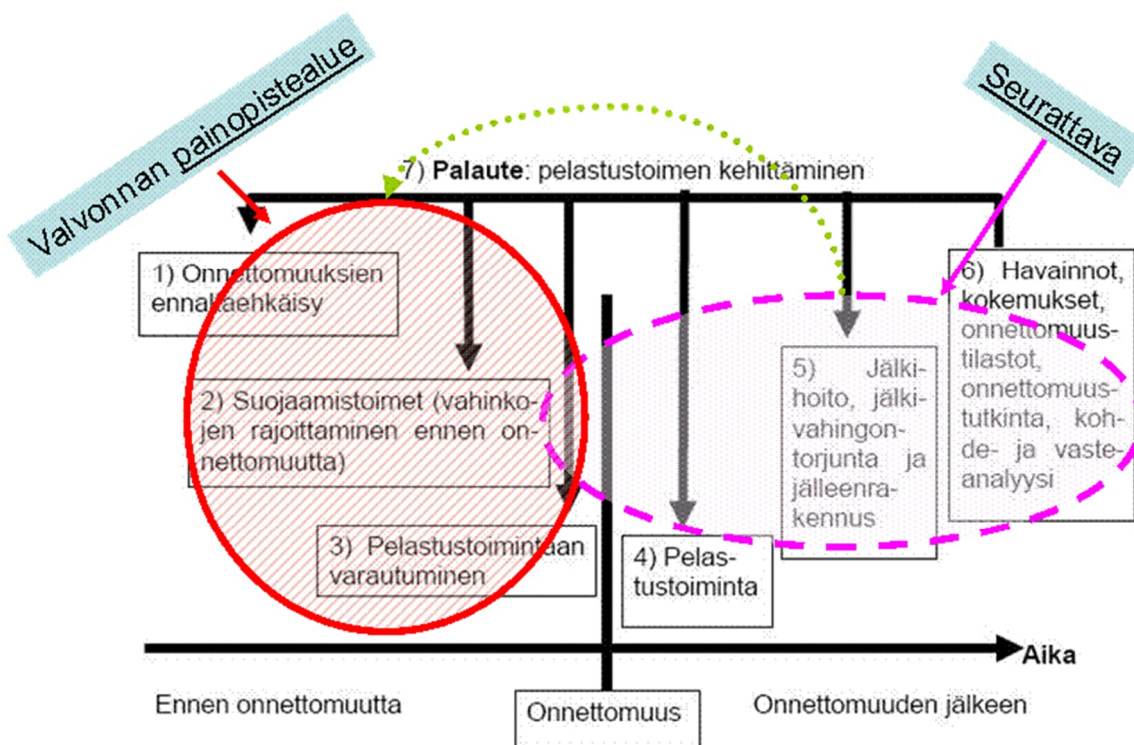


Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden dokumenttien ja arvioidun riskin perustella ennen yleisötilaisuuden alkamista tai tapahtuma-aikana suorittama valvontakäynti, jossa tarkastetaan tapahtuman turvallisuusjärjestelyt.
Ylimääräinen palotarkastus	Pelastusviranomaisen harkinnan mukaan suorittama valvontakäynti, jota ei ole ajoitettu ja kohdennettu valvontasuunnitelmassa. Ylimääräisiä, ennakoimattomia palotarkastuksia tehdään esimerkiksi seuraavien erityisten syiden vuoksi: a) nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoitus palo- tai henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista; b) huomattavaa palovaaraa aiheuttavan rakennus- tai muun työmaan aloittamisen yhteydessä; c) rakennuksen henkilömäärän tai käyttötavan tilapäisen muuttumisen johdosta, mikäli muutos oleellisesti vaikuttaa käyttäjien turvallisuuteen (esimerkiksi tilapäismajoitus); d) kun on perustetta epäillä, että kohteen palo- ja henkilöturvallisuudessa on vakavia puutteita; e) teematarkastuksina muiden viranomaisten kanssa (esimerkiksi anniskeluravintolat ja muut kokoontumistilat).
Öljylämmityslaitteiston käyttöönotto	Valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 39 § mukaan toiminnanharjoittajan on ilmoitettava pelastusviranomaiselle myös sellaisen sumutuspolttimella varustetun öljylämmityslaitteiston käyttöönotosta, joka ei ole edellyttänyt 33 §:n mukaista ilmoitusta. Tarkastus on tehtävä 3 kk kuluessa käyttöönotosta.

3 VALVONTASUUNNITELMA

Valvontasuunnitelma ohjaa pelastuslaitoksen käytännön valvontatyötä. Pelastuslain mukaisesti valvontasuunnitelmassa määritellään suoritettava palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet alueella esiintyvien riskien perusteella ja kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteuttamista arvioidaan.

Valvontatoimenpiteet ovat osa pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyyn ja niiden vahinkojen rajoittamiseen kohdistuvasta työstä, kuva 1.



Kuva 1 Toteutuneita riskejä analysoimalla voidaan suunnata onnettomuuksia ennaltaehkäisevää työtä.

3.1 Palvelutasopäätöksen ja riskienarvioinnin vaikutukset valvontasuunnitelmaan

Valvontasuunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, pelastustoimen riskianalyysiin ja alueelliseen riskiarvioon. Palvelutasopäätöksessä määritellään pelastuslaitoksen toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä tarjottavat palvelut ja niiden taso. Aluevaltuusto tekee päätöksen palvelutasopäätöksestä.



Palvelutason tulee vastata alueen riskejä ja uhkia. Riskejä arvioidaan päivittäisten tilanteiden, häiriötilanteiden, poikkeusolojen ja väestönsuojelutilanteiden näkökulmasta. Pelastustoimen riskianalyyssissä kuvataan pelastuslaitoksen pelastustoimen toimintaympäristön keskeisiä piirteitä ja arvioidaan niitä toimialueella vallitsevia merkityksellisiä riskejä, joihin pelastustoimen palvelutuotannolla on mahdollista vaikuttaa.

Päijät-Hämeessä on paljon erityyppisiä alueesta ja sen toiminnoista aiheutuvia riskikohteita. Päijät-Hämeestä löytyy muun muassa kemikaalikohteita, puolustusvoimien kohteita, pieniä patoja, turvetuotantoa, rautateitä, vesistöjä ja satamia sekä jopa lentokenttä. Päijät-Hämeen erityistä tarkastelua vaativissa yksittäisistä kohteista ja toimintaympäristöstä nousevat esiin etenkin maakunnan pohjavesialueet ja niitä vaarantavat toiminnot, laajat vesistöt ja suuret yleisötapahtumat, sekä alueen yrityksistä ja laitoksista muodostuvat muut riskikohteet. Maakunnan erityispiirteenä voidaan todeta myös vapaa-ajan asuntojen suuri määrä. Päijät-Hämeessä on arvioitu olevan yli 23 000 vapaa-ajan asuntoa, joka on 4 % koko maan määrästä. Myös sään ääri-ilmiöiden ja niiden seurausvaikutusten lisääntyminen, sekä maailmapoliittinen muutos ovat oleellisia toimintaympäristöön liittyviä tekijöitä.

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen osalta riskianalyyssissä on nostettu esille riskitiedon hyödyntäminen, riskiperusteisuuden toteutuminen, resurssien laadukas ja tehokas käyttö, valvontakeinot ja niiden vaikuttavuus, viranomaisyhteistyön toteutuminen sekä laadun ja suoritteiden seuranta. Merkittäviä onnettomuusuhkia ja häiriötilanteita on määritelty myös Päijät-Hämeen alueellisessa riskiarviossa. Muuttunut turvallisuusympäristö on nostanut esille uusia uhkakuvia ja kiinnostus varautumista ja väestönsuojien kuntoa kohtaan on alueella kasvanut.

Onnettomuuksien ehkäisyn palveluilla pyritään parantamaan ihmisten turvallisuutta ja vähentämään onnettomuuksia. Ohjauksella, neuvonnalla ja valvonnalla pyritään erityisesti asuinrakennusten, yritysten ja laitosten sekä yleisötilaisuuksien turvallisuuden parantamiseen. Yhteistyöllä vaikutetaan muun muassa rakentamiseen ja maankäyttöön, sekä pohjavesien suojeluun ja liikenneturvallisuuteen. Pohjavesien ja maaperän suojelussa on olennaista myös pelastuslaitoksen omat kemikaalivalvontaan liittyvät palvelut.

3.2 Valvontasuunnitelman sisältö

Tässä valvontasuunnitelmassa määritellään eri kohdetyyppien periaatteellinen palotarkastusten tiheys, jäljempänä tarkastusväli, ja siihen vaikuttavat tekijät. Lisäksi tässä suunnitelmassa esitellään erilaiset käytössä oleva valvonnan keinot kuten valvontakäynti kohteessa ja asiakirjojen avulla tehtävä valvonta.

Valvonnan kokonaisuuden hahmottamiseksi on tähän valvontasuunnitelmaan koottu myös muiden säädösten mukaiset pelastusviranomaisen valvontatehtävät sekä viranomaisten yhteistyön ja asiantuntijuuden kautta tulevat tehtävät. Myös epäsäännöllinen valvonta kuvataan, koska kokonaisuutta käsittävä suunnitelma edesauttaa käytettävissä olevan valvontaresurssin oikein kohdentamista ja varmistaa, että kaikki valvontatarpeet on tunnistettu. Valvontatoimenpiteisiin kuuluvat myös pelastuslain 105 §:n ja 106 §:n mukaiset pakkokeinot ja rangaistukset.

Pelastuslaitos perii valvontasuunnitelmassa määritellyistä tarkastuksista pelastuslain 96 § sekä kemikaaliturvallisuuslain 131 § mukaisesti maksun. Ajantasainen hinnasto on saatavilla pelastuslaitoksen verkkosivuilla.

3.3 Valvonnan toteuttaminen

Pelastuslaitoksen valvonnan on oltava laadukasta, säännöllistä ja tehokasta (kuva 2). Toiminnan tavoitteet ja niiden edellyttämä suorituskyky on määritelty riskienarvioinnin perusteella Päijät-Hämeen palvelutasopäätöksessä 2024–2025.



Kuva 2 Pelastuslaitoksen valvonta on laadukasta, säännöllistä ja tehokasta.



Valvontatoiminta on pyritty kohdentamaan Päijät-Hämeessä siten, että siitä on saatavissa mahdollisimman merkittävä vaikuttavuus maakunnan turvallisuudelle. Valvonnan toteuttamista ja vaikutuksia seurataan jatkuvasti ja toimintaa kohdistetaan seurannan tulosten perusteella.

Valvonnan toteutustavat on kuvattu tässä suunnitelmassa. Valvontatehtävän koko sisältö löytyy erillisestä IMS-toimintajärjestelmästä, jossa eri tehtävät on yksityiskohtaisesti kuvattu prosessikaavioiden ja työohjeiden avulla. Selkeillä prosesseilla pyritään parantamaan valvonnan laatua ja tehostamaan valvontatyötä. Laaditut työohjeet ovat yksityiskohtaisia ja sisältävät koko valvontatyöhön liittyvän työnkulun. Malli työohjeesta on liitteessä B.

Palotarkastuksia ja muita pelastuslain 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa alueen pelastusviranomaisen. Hyvinvointialueen pelastusviranomaisia ovat pelastuslaitoksen ylin viranhaltija ja hänen määräämänsä pelastuslaitoksen viranhaltijat sekä hyvinvointialueen asianomainen monijäseninen toimielin (pelastuslaki 26 §). Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen pelastusviranomaiset on nimetty pelastusjohtajan päätöksellä.

Vuonna 2025 valvontahinnaston periaatteet muuttuvat. Valvontahinta muodostuu jatkossa koko valvontaan kuluva ajasta valmistautumisesta asian ratkaisuun. Aiemmin laskutettiin vain itse valvontakäyntiin kuluneesta ajasta. Muutos on valmisteltu valtakunnallisesti ja siihen on määritelty yhteiset periaatteet ([Opas hyvinvointialueen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisyn taksojen laatimiseksi, 2024](#)).

3.4 Valvontakeinot ja valvontavelvoitteen sisältö

Valvonta kohdistuu lainsäädännössä pelastusviranomaisten valvottavaksi määrättyjen säännösten vastaiseen toimintaan, toimenpiteisiin niiden korjaamiseksi sekä toiminnan tuloksellisuuden seurantaan. Valvonnassa korostetaan kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä pelastuslain 78 §:n mukaisesti palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä. Valvontakeinot ovat viime vuosina monipuolistuneet ja niiden valinta tehdään kohdetyypin tai kohdekohtaisen arvion perusteella. Perinteisen palotarkastuskäynnin lisäksi valvonta voi olla yhdistelmä erilaisia valvontatapoja. Valvontaa voidaan tehdä asiakkaan itsearviointiin tai erilaisten asiakirjojen



perusteella tai vaikka videoneuvotteluna. Valvonnassa voidaan käyttää yhtä keinoa tai muiden keinojen yhdistelmää.

Valvonnan tavoitteena on tukea toimijan omatoimista varautumista sekä korostaa kohteen oman toiminnan merkitystä turvallisuuden parantamisessa. Pelastusviranomaisen tehtävänä on valvoa pelastuslain lukujen 2 ja 3 noudattamista ja kemikaaliturvallisuuslaissa pelastuslaitokselle valvottavaksi säädettyjä kohtia.

Valvonnan yhteydessä valvotaan ensisijaisesti

- rakennusten palo- ja poistumisturvallisuutta (9-10 §)
- kiinteistöjen pelastusteitä (11 §)
- laitteiden kunnossapitoa (12 §)
- nuohouksen ja ilmanvaihdon puhdistuksen toteuttamista (13 §)
- omatoimisen varautumisvelvoitteen toteutumista (14 §)
- pelastussuunnitelmien laatimista ja ylläpitoa (15 §)
- yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmien toteutumista (16 §)
- palovaroittimien hankintaa ja kunnossapitoa (17 §)
- hoitolaitosten poistumisturvallisuuden toteutumista (18 – 20 §)
- turvetuotantoalueiden paloturvallisuuden toteutumista (22 §)

Asiakirjavalvonta perustuu pelastuslaitoksen erikseen pyytämiin tai pelastuslaitokselle toimittuihin dokumentteihin. Pelastuslaitos ottaa vastaan mm. yleisötilaisuuksien ja turvetuotantoalueiden pelastussuunnitelmia, poistumisturvallisuusselvityksiä, ilmoituksia nuohoojilta ja tarkastusyriyksen tarkastustodistuksia sekä pöytäkirjoja pelastustoimen laitteiden tarkastuksista. Asiakirjoista tehtyjen havaintojen perusteella voidaan käynnistää valvontatoimenpiteitä.

Pelastuslaitoksen suorittamaan valvontaan liittyy pelastuslain 27 §:ssä tarkoitettua ohjausta, valistusta ja neuvontaa, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen. Pelastustoimen ohjauksella tarkoitetaan toimia, joilla pelastuslaitos edistää, tukee



ja seuraa pelastuslain velvoitteiden toteutumista esim. pelastussuunnitelmien laatimisen ohjaaminen, poistumisturvallisselvitysten laatimisen ohjaus ja viranomaisen suorittama arviointimenettely sekä pelastustoimen laitteiden ja laitteistojen kunnossapidosta ohjaaminen.

Valvonnan sisältöön kuuluu oleellisena osana annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonta. Jälkivalvonnan keinoja ovat pyydettyjen selvitysten kirjaaminen, jälkitarkastusten suorittaminen, hallintopakkeinojen käyttäminen sekä rikosilmoitusten tekeminen pelastusrikkomuksesta. Jälkivalvonnan toteuttamisen arvioidaan parantavan valvonnan vaikuttavuutta.



4 MÄÄRÄAIKAINEN VALVONTA

Määräaikainen valvonta on säännöllistä, määräväleihin suoritettua valvontaa. Säännöllisesti valvottavien yritysten ja laitosten tarkastusväli on esitetty liitteissä A1-A6. Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuntojen tarkastusvälinä on 120 kk. Näiden keskimääräisten tarkastusvälien määrittämisessä on hyödynnetty tutkittua tietoa erityyppisten kohteiden tulipalon aiheuttamista omaisuusvahinkoriskeistä (Ohje pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmasta v. 1.2, 23.6.2011).

Omaisuusvahinkoriskien lisäksi on arvioitu suuronnettomuuden henkilöriskin mahdollisuutta, pyritty huomioimaan merkittävien kulttuuri- ja ympäristöarvojen riskit, sekä arvioitu kemikaalikohteiden erityispiirteet ja lainsäädäntö. Päijät-Hämeessä on noudatettu pääosin valtakunnallisesti sovittuja periaatteellisia valvontavälejä.

Kohdekohtaista riskinarviointia tehtäessä otetaan huomioon aiempien palotarkastusten havainnot. Kohdekohtainen valvontaväli riippuu käyttäjien ja kiinteistön tosiasiallisista riskeistä. Esimerkiksi hyvin toimiva sisäinen valvonta ja hyvä turvallisuuskulttuuri sekä turvallisuusjohtaminen ovat omiaan pienentämään riskiä ja tarkastusvälin harventaminen voi olla perusteltua. Toisaalta toimijan laiminlyönnit ja kohteessa tapahtuneet onnettomuudet voivat olla peruste tihentää tarkastusväliä. Tarkastusvälin muuttamisen perusteista on enemmän taulukossa 1.

Valvontasuunnitelmassa voidaan tarvittaessa painottaa jotain kohderyhmää, jossa on havaittu riskejä tai johon kohdistetaan muutenkin turvallisuuskampanjointia.

4.1 Yritysten ja laitosten valvonta (A1-A6)

Valvottavia yrityksiä ja laitoksia ovat käytännössä kaikki ne kohteet, jotka eivät ole asuinrakennuksia tai loma-asuntoja.

Yritykset ja laitokset on luokiteltu kuuteen kategoriaan niiden käyttötavan mukaisesti:

- Valvontakohteiden A1 – luokkaan kuuluvat kohteet, jotka ovat ympärivuorokautisessa käytössä kuten esimerkiksi sairaalat, hoitolaitokset ja hotellit.
- Valvontakohteiden A2 – luokkaan kuuluvat opetusrakennukset ja päiväkodit.
- Valvontakohteiden A3 – luokkaan kuuluvat kokoontumis- ja liiketilat kuten esimerkiksi kauppakeskukset, myymälät, ravintolat ja urheilurakennukset. Tiloissa on satunnaisia



kävijöitä, joille poistumisen hahmottaminen voi olla vaikeaa. Kohteen toiminnasta ja turvallisuudesta vastaavat eivät välttämättä ole aina paikalla.

- Valvontakohteiden A4 – luokkaan kuuluvat teollisuus- ja varistorakennukset. Kohteet ovat pääosin työpaikkarakennuksia, joiden tilat ja toiminnot ovat yleensä tiloissa oleville tuttuja.
- Valvontakohteiden A5 -luokkaan kuuluvat maatalouden tuotantorakennukset kuten aluehallintoviranomaisen tai kunnan ympäristöviranomaisen luvittamat kohteet ja viljankuivaamorakennukset. Ympäristösuojeluasetuksen (713/2014) tilakohtaisten eläinmäärien lisäksi noudatetaan myös riskeihin perustuvaa arviointia aiempien vuosien kokemusten perusteella.
- Valvontakohteiden A6 -luokkaan kuuluvat muut kohteet, joissa henkilö-, omaisuus- ja ympäristöriskit edellyttävät tarkempaa riskitarkastelua. Kohteisiin kuuluvat esimerkiksi toimistot, jakeluasemat, kemikaalien käyttöä ja varastointia harjoittavat laitokset sekä kulttuurihistorialliset rakennukset.

Kohde voi kuulua useampaan ryhmään esimerkiksi varistorakennuksiin ja Seveso-kohteisiin. Lähtökohtana on käytetty pienemmän tarkastusvälin antavaa taulukkoa.

Yksittäisten kohteiden tarkastusvälejä voidaan tarvittaessa lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti. Tarkastusvälin muuttaminen suositellusta voi perustua esimerkiksi arvioivassa palotarkastuksessa tehtyihin havaintoihin, jossa otetaan huomioon muun muassa kohteen turvallisuuskulttuuri, uhatut arvot ja tapahtuneet onnettomuudet tai läheltä piti -tilanteet. Tarkastusvälin muuttamista ei tehdä yksittäisen riskiarvion perusteella, vaan muutoksen tulee perustua kohteen turvallisuuskulttuurin muutokseen ja se vaatii vähintään kaksi arviointia kohteesta. Tarkastusvälin muuttaminen suositellusta on perusteltava ja kirjattava palotarkastusohjelmaan siten, että perusteluita voidaan tarkastella jälkikäteen.

Taulukko 1 Tarkastusvälin muuttamisen perusteella voivat olla mm. seuraavat seikat:

Turvallisuuskulttuuri	<ul style="list-style-type: none">• Havaitut puutteet palotarkastuksilla• Asiakkaan sitoutuminen (korjausmääräysten toteutuminen)• Pelastussuunnitelma ja sen päivitykset• Henkilökunnan koulutus ja harjoitukset
-----------------------	--



	<ul style="list-style-type: none">• Yrityksen turvallisuuteen liittyvä laatujärjestelmä ja sen jalkautuminen• Asiakkaan suorittama itsearviointi• Omaehtoinen varautuminen yli lakisääteisen tason• Muiden tahojen tekemät turvallisuusauditoinnit
Uhatut arvot ja poikkeukselliset riskit	<ul style="list-style-type: none">• Kohteen laajuus ja geometrinen monimutkaisuus (operatiivisesti haasteelliset kohteet, monimutkainen turvallisuustekniikka)• YST-kohteet, yhteiskunnallisesti merkittävät kohteet, kunnan toiminnan kannalta kriittiset kohteet• Teollisuuden tuotannon toimiala ja palovaarallisuusluokka• Poikkeuksellinen henkilömäärä• Poikkeukselliset suuret kulttuuri- ja ympäristöarvot (esim. Haag-listan kohteet)• Ympäristön toiminta, esim. Seveso-kohteen ympärillä sijaitsevat kohteet• Otettava huomioon myös ympäristön riskien muuttuminen.• Poikkeuksellisessa ympäristössä sijaitsevat kohteet (esim. tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevat vaarallisten aineiden kohteet)• Poistumisturvallisuus selvitys ja sen havainnot, toimintaympäristön muutokset• Poikkeuksellinen saavutettavuus, pelastuslaitoksen vaste
Tapahtuneet onnettomuudet tai vastaavat	<ul style="list-style-type: none">• Useita viranomaiskäyntejä, poikkeamia, onnettomuuksia, läheltä piti tilanteita samassa kohteessa• Toistuvat erheelliset palo ilmoitukset



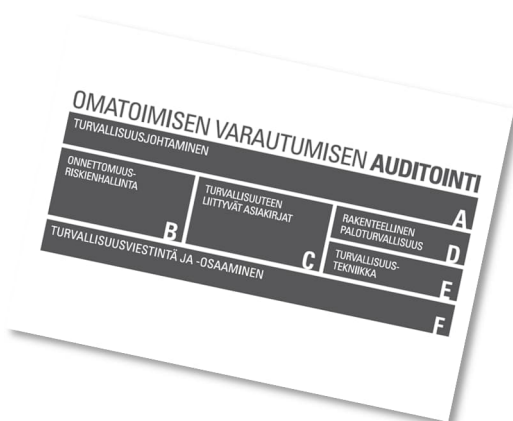
Kohteiden tarkastusväliksi ei tule käytännössä muodostumaan läheskään joka kohteessa esimerkiksi tasan 24 kk. Hyvänä käytäntönä voidaan pitää tarkastusvälin pysymistä ± 3 kk sisällä suunnitellusta, kuitenkin siten, että ajankohta osuu oikealle kalenterivuodelle.

Uusissa / valmistuneissa yrityksissä ja laitoksissa tehdään ensimmäinen määräaikainen valvontatoimenpide 3 kk rakennuksen käyttöönotosta kohteen haltijan tai toiminnanharjoittajan kanssa, jos kohteen valvontaväliksi arvioidaan vuosi. Tällöin keskitytään kohteen erityispiirteiden mukaisesti muun muassa pelastussuunnitelman laadintaan, pelastussuunnitelman sisällön toimivuuteen ja kemikaali-ilmoituksen käsittelyyn.

Pääsääntöisesti yritysten ja laitosten määräaikainen valvonta tehdään valvontakäynnin avulla. Lakisääteisellä tasolla olevan kohteen (riskiluku 3-5) valvonnassa voidaan käyttää muita valvontakeinoja (esim. asiakirjavalvontaa tai etävalvontaa). Näissäkin kohteissa kuitenkin vähintään joka toinen valvonta on suoritettava kohdekäynnillä. Viljankuivaamoissa valvonta suoritetaan asiakirjavalvontana itsearviointilomakkeen avulla.

4.1.1 Valvontakäynnin suorittaminen

Yrityksien ja laitosten valvontatyössä suoritetaan ns. arvioivan palotarkastuksen mallin mukaisesti, jolla saadaan kohdekohtainen riskiarvio kaikista valvontakohteista. Arviointimallissa vaatimukset on jaoteltu omatoimisen varautumisen kehittämisen ja toteuttamisen kannalta olennaisiin kokonaisuuksiin, joita ovat:



- A Turvallisuusjohtaminen
- B Onnettomuusriskienhallinta
- C Turvallisuuteen liittyvät asiakirjat
- D Rakenteellinen paloturvallisuus



E Turvallisuustekniikka

F Turvallisuusviestintä ja -osaaminen

Jokainen näistä osa-alueista jakautuu kolmeen tarkentavaan kriteeriin.

Arviointimalli jakautuu jokaisen osa-alueen ja kriteerin osalta tasoihin 1-5:

1 - Heikko taso: Toiminnassa havaitaan merkittäviä puutteita ja toiminnassa on tätä kautta korostunut onnettomuusriski. Organisaatio on jättänyt hoitamatta selkeitä pelastuslain edellyttämiä kokonaisuuksia.

2 - Puutteellinen taso: Toiminnassa havaitaan selkeitä yksittäisiä puutteita. Taso 2 edellyttää kuitenkin, että pääosa pelastuslain vaatimuksista on täytetty.

3 - Lakisääteinen taso: Organisaation toiminta täyttää pelastuslain vaatimukset kaikilta osin. Taso 3 voi sisältää enintään yksittäisiä ja vähäpätöisiä puutteita omatoimissa varautumisessa.

4 - Omaehtoinen taso: Organisaatio täyttää tason 3 vaatimukset ja on kehittänyt toimintaansa yksittäisillä ja selkeillä toimenpiteillä yli lakitason.

5 - Edistyksellinen taso: Organisaatio täyttää tason 4 vaatimukset ja on kehittänyt toimintaansa selkeästi kokonaisturvallisuutta kohti.

Määräaikaiset palotarkastuskohteet jaetaan vuoden alussa tarkastustyötä tekeville. Tarkastaja suorittaa saamansa tarkastukset niin, että vuoden tarkastusmäärä jakautuu tasaisesti kolmen kuukauden periodeihin.

Annetut korjausmääräykset valvotaan (jälkivalvonta) mahdollisimman pian annetun korjausmääräysajan kuluttua umpeen.

4.1.2 Valvonnan arviointi ja asiakaspalaute

Valvontatyön suorittaja tekee palotarkastuskäynnin jälkeen arvion määräaikaisen tarkastuksen onnistumisesta Innolink-ohjelmiston avulla. Valvonnan arviointi toteutetaan kaikissa yrityksissä ja laitoksissa. Tämän jälkeen ohjelma lähettää tarkastuskohteen edustajalle oman lomakkeen, jossa tämä puolestaan arvioi omalta osaltaan tarkastuksen laatua ja tarpeellisuutta. Ohjelmisto vertaa näitä kahta arviota toisiinsa ja jokainen tarkastaja voi osaltaan seurata saamaansa palautetta.



Käytössä oleva Innolink-ohjelmisto antaa asiakkaalle mahdollisuuden kertoa palautetta myös niin, ettei palautteen lähettäjä yksilöidy. Palaute voi antaa yleisesti tai sen voi kohdistaa tiettyyn tarkastajaan.

Riskienhallintatyötä tekevien yhteisissä tapaamisissa käydään saatua palautetta läpi ja mietitään toimenpiteitä palautteiden pohjalta. Myös asiakkaille annetaan palaute valvontatoiminnan onnistumisesta vuosittain tehdyn koosteen avulla.

4.2 Asuinrakennukset ja niihin verrattavat kohteet

4.2.1 Pelastussuunnitelmavelvolliset asuinrakennukset (A7)

Pelastussuunnitelmavelvollisia asuinrakennuksia (vähintään kolmen huoneiston taloyhtiötä) on 5 366 kpl Päijät-Hämeessä (kerrostalot 2 675 kpl ja rivitalot 2 691 kpl). Lähde: Tilastokeskus, 2.11.2023. Vuosittain valvonnan piiriin kuuluu 10 % rivi- ja kerrostaloista. Rivi- ja kerrostalojen valvonta suoritetaan pääsääntöisesti asiakirjavalvonnalla, asiakkaan palauttaman itsearviointilomakkeen avulla. Vuosittaiset valvontamäärät kunnittain on esitetty luvussa 12.

4.2.1.1 Valvonnan suorittaminen

Itsearviointi

Lomake vastauskuorineen ja valistusmateriaaleineen lähetetään taloyhtiön hallitukselle suunnitellulle alueelle. Palautetun lomakkeen tai sen palauttamatta jättämisen pohjalta kohdennetaan toimenpiteitä, esimerkiksi palotarkastuksia tai kohdennettuun aihepiiriin liittyvää valistusta. Lomakkeen jatkotoimenpiteiden arvioinnin suorittaa palotarkastaja asiakirjavalvontana. Tarvittaessa jälkivalvontaa suoritetaan dokumenttien perusteella tai paikan päällä suoritettavin palotarkastuksin.

Palotarkastus

Asuinrakennuksien palotarkastuksissa taloyhtiötä edustaa yleensä isännöitsijä. Tarkastukseen on hyvä pyytää mukaan myös kiinteistön turvallisuushenkilöstö, jolloin hekin saisivat kokonaiskuvan kiinteistön paloturvallisuusasioista. Myös kiinteistön asukkaille voi antaa etukäteistietoa palotarkastuksen suorittamisesta esimerkiksi ilmoitustaululle kiinnitettävän ilmoituksen avulla. Asukkailla on näin mahdollisuus olla mukana tarkastuksessa tai esittää turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä esimerkiksi isännöitsijän kautta.



Annetut korjausmääräykset valvotaan mahdollisimman pian annetun korjausmääräysajan kuluttua umpeen.

4.2.2 Pientalot (A7)

Päijät-Hämeessä on 44 369 pientaloa. Lähde: Tilastokeskus 2.11.2023. Pientaloista valvotaan 10 % vuosittain. Vuosittaiset valvontamäärät on esitetty taulukossa luvussa 12.

Valvontamuotona käytetään asiakirjavalvontaa. Itsearviointilomake vastauskuorineen ja valistusmateriaaleineen lähetetään massapostituksena rajatulle alueelle. Palautetun lomakkeen tai sen palauttamatta jättämisen pohjalta kohdennetaan toimenpiteitä, esimerkiksi palotarkastuksia tai kohdennettuun aihepiiriin liittyvää valistusta. Lomakkeen jatkotoimenpiteiden arvioinnin suorittaa pelastaja asiakirjavalvontana. Tarvittaessa jälkivalvontaa suoritetaan dokumenttien perusteella tai paikan päällä suoritettavin palotarkastuksin.

4.2.3 Vapaa-ajan asunnot (A8)

Päijät-Hämeessä on 23 661 vapaa-ajan asuntoa. Suurimmat mökkikunnat ovat Asikkala ja Sysmä. Vapaa-ajan asuntojen määrä on vähentynyt aiemmista vuosista ja tähän syynä on mm. kuntien tekemät poistot rakennusrekisteristä, sekä rakennuksille tehdyt käyttötarkoituksen muutokset. Lähde: Tilastokeskus 27.3.2024. Vapaa-ajan asunnoista valvotaan 10 % vuosittain. Vuosittaiset valvontamäärät on esitetty luvussa 12.

Vapaa-ajan asuntojen valvonta suoritetaan koko alueella itsearviointina. Lomake vastauskuorineen ja valistusmateriaaleineen lähetetään massapostituksena rajatulle alueelle. Lomakkeen jatkotoimenpiteiden arvioinnin suorittaa pelastaja asiakirjavalvontana. Tarvittaessa jälkivalvontaa suoritetaan dokumenttien perusteella tai paikan päällä suoritettavin palotarkastuksin. Vapaa-ajan asuntojen riskitaso on vakituisesti asuttuja asuinrakennuksia alempi, joten valvonnassa painotetaan lisäksi turvallisuusviestinnän keinoja.



5 EPÄSÄÄNNÖLLINEN VALVONTA

Epäsäännöllinen valvonta käynnistyy tyypillisesti asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon tarpeesta. Epäsäännöllinen valvonta voi tulla vireille mm. seuraavista syistä:

- poistumisturvallisuusselvityksen saapumisesta
- kemikaaliturvallisuuteen liittyvien ilmoitusten käsittelystä
- yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman saapumisesta
- paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjan saapumisesta, tai useista erheellisistä paloilmoituksista
- avotulen ja kulotuksen ilmoituksen saapumisesta
- nuohoojan, tarkastuslaitoksen, toisen viranomaisen tai kuntalaisen ilmoituksesta palo- ja henkilöturvallisuuteen liittyvistä puutteista (esim. 42 § mukainen paloriski-ilmoitus)
- rakennus- tai muun työmaan yhteydessä havaitusta palovaarasta
- epäilystä, että palo- ja poistumisturvallisuudessa tai muussa henkilöturvallisuudessa on oleellisia puutteita
- muiden viranomaisten kanssa suoritetusta teemavalvonnasta
- urheilulajiliiton sääntöjen edellyttämänä (esim. jääkiekon ja jalkapallon tietyt sarjatasot)

5.1 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomainen valvoo pelastuslain 19 §:ssä tarkoitettujen poistumisturvallisuusselvitysten laatimista ja niiden edellyttämien toimenpiteiden toteutumista, sekä poistumisturvallisuussuunnitelmien päivittämistä kolmen vuoden välein. Pelastusviranomainen arvioi saamansa poistumisturvallisuusselvityksen perusteella kohteen poistumisturvallisuutta ja ryhtyy tarvittaessa pelastuslain edellyttämiin toimenpiteisiin.

Pelastusviranomainen voi velvoittaa toiminnanharjoittajan täydentämään poistumisturvallisuusselvitystä ja toteuttamaan yhteistyössä pelastusviranomaisen kanssa kohteessa poistumiskokeen. Jos poistumisturvallisuusselvitys ei täytä vaatimuksia, toiminnanharjoittajan tulee laatia alueen pelastusviranomaisen asettamassa määräajassa suunnitelma poistumisturvallisuuden saattamiseksi laissa säädettyjen vaatimusten mukaiseksi (pelastuslaki 20 §). Jos toiminnanharjoittajan toimenpiteillä ei saada poistumisturvallisuutta vaatimusten mukaiseksi, pelastusviranomaisen on annettava korjausmääräys (pelastuslaki 21 §).



Poistumisturvallisuusselvitysvelvollisia kohteita on noin 230 kpl Päijät-Hämeessä. Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely on keskitetty yhdelle paloinsinööreistä.

5.2 Yleisötilaisuuksien valvonta

Yleisötapahtumien valvonnasta säädetään pelastuslain 16 §:ssä, joka koskee yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmaa. Yleisötapahtumalla tarkoitetaan kokoontumislaisissa (530/1999 2 §) määritettyjä yleisötilaisuuksia, kuten yleisölle avoimia huvitilaisuuksia, kilpailuja, näytöksiä ja muita niihin rinnastettavia tilaisuuksia, joita ei ole pidettävä yleisinä kokouksina. Jos tilaisuuteen osallistuminen edellyttää kutsua tai määrätyn yhteisön jäsenyyttä, sovelletaan siihen myös kokoontumislain säännöksiä yleisötilaisuudesta, jollei tilaisuutta osanottajien lukumäärän, tilaisuuden laadun tai muiden erityisten syiden perusteella voida pitää luonteeltaan yksityisenä.

Yleisötapahtuman järjestämistä valvovat monet tahot ja tapahtumanjärjestäjän onkin haettava useita lupia eri viranomaisilta. Tapahtumajärjestäjän on toimitettava yleisötilaisuutta koskeva pelastussuunnitelma pelastusviranomaiselle viimeistään 14 vuorokautta ennen tapahtuman alkamista. Päijät-Hämeen pelastuslaitos ei käsittele myöhässä toimitettuja pelastussuunnitelmia ilman erityistä syytä.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos arvioi tilaisuuden järjestäjän laatiman yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman (asiakirjavalvontaa) riittävyttä ja mahdollisen palotarkastuskäynnin tarvetta.

Yleisötilaisuuteen edellytetään pelastussuunnitelma, mikäli tilaisuudessa:

- arvioidaan olevan läsnä samanaikaisesti vähintään 200 henkilöä;
- käytetään avotulta, ilotulitteita tai muita pyroteknisiä tuotteita taikka erikoistehosteina palo- ja räjähdysvaarallisia kemikaaleja;
- tapahtumapaikan poistumisjärjestelyt poikkeavat tavanomaisesta; tai
- tapahtuman luonne aiheuttaa erityistä vaaraa ihmisille.

Saapuneen pelastussuunnitelman arvioinnista annetaan tapahtuman järjestäjälle päätös. Pelastuslaitokselle toimitetusta yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmasta ilmoitetaan poliisille ja terveysturvaviranomaiselle.



Pelastuslain 16 § todetaan, että pelastusviranomaisen tulee tarvittaessa suorittaa yleisötilaisuuden palotarkastus. Tarkastuksen suorittamisen perusteeksi pelastusviranomaisen arvioi tapahtuman luonnetta ja siitä aiheutuvaa riskiä sekä esitettyjen varautumistoimenpiteiden riittävyttä. Palotarkastus järjestetään, mikäli pelastusviranomaisen arvioinnissa katsotaan siihen olevan tarvetta.

Suurten yleisötapahtumien valvonnan hoitaa paloinsinööri. Heinolan päivystävät palomestarit (P32) valvovat vuorollaan muut yleisötapahtumat.

5.3 Onnettomuusriskiasuntojen valvonta

Pelastuslain 42 §:n mukaan, mikäli viranomaisten virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämistä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Onnettomuusriski on ennalta arvaamaton vahinkotapahtuma, joka voi aiheuttaa mm. henkilö-, omaisuus- tai ympäristövahinkoja. Pelastuslaitoksen viestintä- ja valvontatehtävien näkökulmasta keskeisiä ilmoituksia ovat pelastuslain 2. ja 3. luvun vaatimusten laiminlyönteihin liittyvät ilmoitukset. Ehdotonta on reagoida ilmoituksiin ilmeisestä palonvaarasta tai muusta henkeä uhkaavasta onnettomuusriskistä.

Pelastuslain säännösten mukaisesti pelastusviranomaisen reagoi ilmoituksiin, joiden perusteella asunnossa on muun muassa poikkeuksellisen suuri määrä poistumista haittaavaa palokuormaa, sähköpaloriskejä tai muita tulipalo- ja onnettomuusriskejä, joita ei voida muiden viranomaisten toimesta korjata. Edellä mainitut edellytykset täyttävään asuntoon suoritetaan palotarkastus. Paloriskiasuntojen palotarkastuksia suorittavat pääsääntöisesti nimetyt palotarkastajat ja paloinsinööri. Tarvittaessa tietoa välitetään muille viranomaiselle.

Onnettomuusriskiasumisen takana olevien ongelmien ratkaiseminen vaatii lähes aina monen eri viranomaisen yhteistyötä ja useita valvontakäyntejä. Keskeisiä yhteistyötahoja ovat sosiaaliviranomaiset sekä terveysturvallisuuden valvonnan viranomaiset.



5.4 Pelastussuunnitelmien valvonta

5.4.1 Asuinrakennukset sekä yritykset ja laitokset

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan pääosin määräaikaisen valvonnan yhteydessä. Pelastussuunnitelmaa käytetään palotarkastuksien lähtötietona, ja niiden kautta arvioidaan osaltaan kohteen turvallisuustasoa. Pelastussuunnitelman laatu vaikuttaa olennaisesti kohteen riskienarviointiin, joka vaikuttaa kohteen tarkastusväliin. Pelastussuunnitelmia voidaan valvoa myös erikseen asiakirjavalvonnalla, mikäli se on tarpeen esimerkiksi jälkivalvonnan suorittamiseksi.

5.4.2 Tilapäismajoitukseen käytettävien kokoontumistilojen pelastussuunnitelmien valvonta

Tilapäismajoitukseen käytettävien kokoontumistilojen pelastussuunnitelmia valvotaan pääosin asiakirjavalvonnan avulla. Pelastussuunnitelman sisällön perusteella arvioidaan mahdollinen palotarkastuksen tarve.

5.4.3 Turvetuotantoalueet

Turvetuotantoalue on tavanomaista vaativampi kohde henkilö- ja paloturvallisuudelle. Turvetuotantoalueen ympäristölle aiheutuvan vaaran taikka mahdollisen onnettomuuden aiheuttamien vahinkojen voidaan arvioida olevan vakavat. Valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta 1 §:n 16 kohdan mukaan turvetuotantoalueille on laadittava pelastussuunnitelma. Pelastussuunnitelmaa valvotaan turvetuotantoalueelle tehtävän määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä.

5.4.4 Yleisötapahtumat

Yleisötapahtumien pelastussuunnitelmat on käsitelty aiemmin kohdassa 5.2.

5.5 Paloteknisten laitteistojen käyttöönotto-, varmennus- ja määräaikaistarkastuspöytäkirjojen valvonta

Tarkastuslaitos toimittaa suorittamistaan paloteknisten laitteiden tarkastuksista tarkastuspöytäkirjan pelastusviranomaiselle. Tarkastuspöytäkirjat kirjataan palotarkastusohjelmaan ja tehdyn riskiarvion perusteella kiinteistöihin kohdennetaan valvontaa määräaikaisten tarkastusten yhteydessä tai tarvittaessa erikseen esimerkiksi asiakirjavalvontana.



5.6 Kulotuksen valvonta

Pelastuslain 8 § mukaan kulotukseen ryhtyvän on tehtävä ilmoitus kulotuksesta tai merkittävästi savua tuottavasta tulenkäytöstä pelastuslaitokselle. Ilmoitus voi saapua pelastuslaitokselle, kirjallisena, sähköpostilla tai puhelinsoitolla. Ilmoitus otetaan vastaan kirjaamalla siitä tieto pelastuslaitoksen omaan järjestelmään. Pelastuslaitos tiedottaa kulotuksesta hätäkeskukselle, poliisille ja mahdolliselle palovalvontalennolle. Pelastusviranomaisen arvio tulleen ilmoituksen perusteella mahdollisen valvontatoiminnan tarpeen.

5.7 Muu epäsäännöllinen valvonta

Pelastusviranomaisen suorittaa myös muita valvontatoimia. Valvonta voi olla esimerkiksi yhteisvalvontaa muiden viranomaisten kanssa tai toisen viranomaisen valvoman lainsäädännön edellyttämää valvontaa.

Tällaisia valvontatoimia ovat:

- A) Teema- ja kohdetarkastukset muiden viranomaiset kanssa (esimerkiksi ravintolatarkastukset ja suurten kokoontumistilojen tarkastukset)
- B) Itsearviointilomakkeen palauttamatta jättäneeseen asuinrakennukseen suoritettavat tarkastuskäynnit
- C) Kohteet, joissa on väestönsuoja

Pelastusviranomaisen tekee rakennuksen käyttöönotto- tai lopputarkastuksen yhteydessä väestönsuojan tarkastuksen väestönsuojan käyttöönottotarkastuksessa tehdyn pöytäkirjan perusteella. Valmistumisen jälkeen väestönsuojien kunnossapitoa valvotaan osana rakennuksen määräaikaista valvontaa.

- D) Tarkastukset yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan tiloihin

Aluehallintoviranomainen (AVI) edellyttää pelastusviranomaisen lausuntoa yksityisen sosiaalipalvelun tuottajan tiloista AVI:n oman lupapäätöksen liitteeksi. (Laki yksityisestä sosiaalipalvelusta 922/2011).

- E) Valvonta nuohoojalta tulleen ilmoituksen perusteella

Pelastuslain 62 §:n mukaan, jos nuohooja havaitsee tulisijoissa ja savuhormeissa vikoja tai puutteita, joista voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle. Jos nuohooja toteaa tikkaiden, kattokulkutien osien tai katon turvavarusteiden



olevan sellaisessa kunnossa, ettei nuohoustyötä voida suorittaa turvallisesti, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle.

F) Muita tarkastuksia voivat olla myös ns. toimenpidepyynnöt ja ilmiannot. Toimenpidepyynnön/ ilmiannon saavuttua pelastuslaitokselle päätetään toimenpiteiden tarpeesta riskiperusteisesti.

5.8 Erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoiset pelastussuunnitelmat

Pelastuslaki (398/2011) 48 § veloittaa, että pelastuslaitoksen on laadittava onnettomuuden varalle ulkoinen pelastussuunnitelma yhteistyössä asianomaisen toiminnanharjoittajan kanssa alueille, joilla on ydinenergialain (990/1987) 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu ydinlaitos, vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 30 §:n 1 momentissa tai 62 §:n 1 momentissa tarkoitettu tuotantolaitos, josta toiminnanharjoittajan tulee laatia turvallisuusselvitys, ympäristönsuojelulain (527/2014) 112 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu suuronnettomuuden vaaraa aiheuttava kaivannaisjätteen jätealue; (16.12.2016/1171), vaarallisten aineiden kuljetuksesta rautatiellä annetun valtioneuvoston asetuksen (195/2002) 32 §:n mukainen järjestelyratapiha tai vaarallisten aineiden kuljetuksesta ja tilapäisestä säilytyksestä satama-alueella annetun valtioneuvoston asetuksen (251/2005) 8 §:n mukainen satama-alue. Ulkoisen pelastussuunnitelman ja harjoitusten toteutumista valvoo aluehallintovirasto.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto toimittaa ulkoisen pelastussuunnitelman laatimista varten pelastuslaitokselle tuotantolaitoksen turvallisuusselvityksestä annetut johtopäätökset sekä kyseessä olevan tuotantolaitoksen toiminnanharjoittaja toimittaa pelastuslaitokselle turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman heti kun ne on laadittu tai päivitetty. Ulkoinen pelastussuunnitelma tulee laatia vuoden kuluessa ja mahdolliset muutokset suunnitelmiin tulee päivittää kahdeksan kuukauden kuluessa tiedoksi saannista.

Turvallisuusselvityslaitokset ovat velvollisia laatimaan yhdessä pelastusviranomaisen kanssa turvallisuustiedotteen kohteesta lähialueen asukkaille ja toimijoille. Turvallisuustiedotteet löytyvät pelastuslaitoksen internetsivustolta www.phpela.fi.



5.9 Neuvonta ja ohjaus

Neuvonta on pelastuslaitoksen antamaa paloturvallisuuteen liittyvää opastusta ja ohjeistusta. Neuvontaa ovat suullisesti, sähköpostilla tai kirjallisesti annettu ohjeistus ja opastus asiakkaalle ja muu käynti, jossa ei anneta hallintapäätöstä (palotarkastuspöytäkirjaa).

5.10 Rakennustyön aikainen ohjaus ja neuvonta sekä tarkastukset

Pelastuslain 81 a §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen pelastusviranomainen voi tehdä rakennuskohteeseen tarkastuksen rakennushankkeen aikana, jos rakennusvalvontaviranomainen ja pelastusviranomainen arvioivat tarkastuksen tarpeelliseksi lupamääräysten, suunnitelmien tai rakentamista koskevien säännösten noudattamisen valvomiseksi.

Rakennushankkeen aikaisia tarkastuksia ei ole tarve tehdä kaikissa rakennuskohteissa, vaan tarkastuksen tarve arvioidaan yhdessä kunnan rakennusvalvonnan kanssa. Kohdekohtaisesti tarkastuksen tekemisestä voidaan päättää esimerkiksi rakentamisen lupakäsittelyssä.

Pelastusviranomaisen rakennushankkeen aikana tekemä tarkastus on osa rakentamisen lupamenettelyä. Tarkastuksessa pelastusviranomainen kiinnittää erityisesti huomiota asioihin, joista säädetään pelastustoimen sääntelyssä. Tällaisia asioita ovat muun muassa poistumisturvallisuutta, paloturvallisuuslaitteita, pelastustoiminnan edellytyksiä sekä väestönsuojia koskevat vaatimukset. Pelastusviranomainen voi antaa myös ohjausta ja neuvontaa näihin asioihin liittyen.

Pelastuslain 81 a §:n 2 momentin mukaan pelastusviranomainen laatii tarkastuksesta kirjallisen lausunnon toimivaltaiselle rakennusvalvontaviranomaiselle, joka voi ryhtyä lausunnon johdosta tarvittaviin maankäyttö- ja rakennuslain mukaisiin toimenpiteisiin. Lausunto annetaan tiedoksi rakennushankkeeseen ryhtyvälle ja tarvittaessa muille asianosaisille. Pelastusviranomaisen lausunto on osa rakentamisen lupamenettelyä eikä yksinään viranomaisen valituskelpoinen päätös, joten lausuntoon ei liitetä oikaisuvaatimusohjeita tai valitusosoitusta.



6 KEMIKAALI-, NESTEKAASU- JA RÄJÄHDEVALVONTA

Laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005), ns. kemikaaliturvallisuuslaissa ja annetuissa alemmissä säädöksissä on säädetty alueen pelastusviranomaiselle valvontatehtäviä ja erilaisten ilmoitusten käsittelyä. Pelastusviranomaisen valvontavastuu kattaa vähäistä vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia, nestekaasun käyttöä ja varastointia, maakaasun käyttöä, biokaasun käyttöä, öljylämmityslaitteistojen asennusta, öljylämmityslaitteistojen oleellisen muutostyön kuten säiliön vaihdon asennustyön tarkastukseen, maanalaisten öljysäiliöiden tarkastustoimintaa ja osin räjähteiden varastointia sekä pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä tai pyroteknisten tuotteiden yksityistä käyttöä.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ohjaa osaltansa kemikaali-, maa- ja nestekaasu sekä räjähdevalvontaa. Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kautta on pyydetty kiinnittämään huomiota muun muassa maatiloilla tapahtuvaan ammoniumnitraatin varastointiin. Tukes on päivittänyt Vaarallisten kemikaalien käsittely ja varastointi -oppaan vuonna 2021. Tukes on laatinut oppaan Turvauhkiin varautuminen vaarallisten kemikaalien käsittelyssä ja varastoinnissa, opas julkaistu 28.1.2022.

Kemikaalivalvonnasta peritään Päijät-Hämeen aluevaltuuston 9.12.2024 vahvistaman taksan mukainen valvontamaksu (52 § liite 1). Valvontamaksut perustuvat säädöksiin: Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 sisältäen nestekaasun, valtioneuvoston asetukseen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 819/2015 ja lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005.

6.1 Vaarallisten kemikaalien teollista käsittelyä tai varastointia harjoittavien laitosten tarkastukset

Pelastusviranomaisen on tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien tuotantolaitosten toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimustenmukaisuus. Pelastuslaitoksella on oikeus osallistua 685/2015 30 § mukaiseen Tukesin käyttöottotarkastukseen sekä 28 § tarkastusohjelman mukaisiin tarkastuksiin. Kemikaalisäädöksillä säädetään tarkemmin tarkastusten sisällöstä, määräajoista ja ajankohdista sekä ilmoituksista muille viranomaisille ja tarkastusten muusta käytännön toteutuksesta.



Päijät-Hämeen pelastuslaitos tekee kemikaaliturvallisuuslain mukaisia kemikaalipäätöksiä kemikaalien vähäistä teollista käsittelystä ja varastoinnista tehtävän ilmoituksen perustella. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 ja valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos suorittaa valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaistarkastukset. Alle ilmoitusrajan jäävien sekä ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden valvonta suoritetaan ensisijaisesti määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Ilmoitusrajan ylittyessä pelastuslaitoksen kemikaalivastaava, tai muu pelastusviranomainen tekee kemikaalien vähäisestä käytöstä ja varastoinnista päätöksen ja suorittaa käyttöönottotarkastuksen. Pelastusviranomainen osallistuu Tukesin tekemiin tarkastuksiin laajamittaisissa kemikaalikohteissa sekä Tukesin hyväksymän tarkastuslaitoksen tarkastuksiin nestekaasukohteissa.

Laissa pelastuslain muuttamisesta (436/2023) on täsmennetty pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeuksia. Lain 89 §:n 2 momentin 3 kohdan muutoksilla on laajennettu pelastusviranomaisten valvontakohteista koskevaa tiedonsaantioikeutta koskemaan kaikkia Turvallisuus- ja kemikaaliviraston rekistereitä. Tällä varmistetaan tarvittavien tietojen saaminen rekisterien muuttuessa. Tiedonsaantioikeus kattaa jatkossa sekä kemikaalikohteiden valvontarekisterin että kemikaalituoterekisterin tiedot.

Tukesin valvomat kemikaalilaitokset ylläpitävät kemikaaliluetteloitaan Tukesin hallinnoimassa KemiDigi-järjestelmässä. Pelastuslaitosten edustajat voivat saada pääsyn KemiDigiin hakemalla käyttäjätunnukset.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat ja niitä koskevien harjoitusten tiedot niiden valvonnasta Etelä-Suomen aluehallintovirastolle. Mikäli Tukes tarvitsee valvonnassaan ulkoisiin pelastussuunnitelmiin liittyviä tietoja, se pyytää niitä kysymällä pelastuslaitokselta. Tietojen pyytämisessä ensisijaisina yhteyshenkilöinä toimivat Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen kemikaalivastaavat.

6.2 Nestekaasulaitosten käyttöönottotarkastukset

Päijät-Hämeen pelastuslaitos tekee käyttöönottotarkastuksen enintään viiden tonnin nestekaasusäiliöille/ varastoille. Tarkastuksesta toimitetaan käyttöönottopöytäkirjan toiminnanhar-



joittajalle. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005, valtioneuvoston asetukseen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015.

6.3 Öljylämmityslaitteistojen käyttöönottotarkastukset ja maanalaisten polttoainesäiliöiden tarkastukset

Päijät-Hämeen pelastuslaitos suorittaa öljylämmityslaitteistojen käyttöönottotarkastukset Kauppa- ja teollisuusministeriön öljylämmityslaitteistoista antaman päätöksen 314/1985 sekä valtioneuvoston asetuksen vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 39 §:n mukaisesti. Öljylämmityslaitteiston asennusliike, ns. hyväksytty liike, toimittaa pelastuslaitokselle asennustodistuksen öljylämmityslaitteiston asennustyöstä tai laitteiston oleellisesta muutoksesta ja pelastusviranomaisen tarkastaa öljylämmityslaitteiston 3 kk kuluessa sen asentamisesta. Asennusliikkeen tulee antaa asiakkaalle vaatimuksenmukaisuustodistus 558/2012 3 § mukainen pätevyys hyväksynnän vaativista toimenpiteistä.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos valvoo pohjavesialueella sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksia. Määräaikaistarkastuksen tehneet liikkeen on toimitettava tarkastuspöytäkirja pelastuslaitokselle. (Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös maanalaisten öljysäiliöiden määräaikaistarkastuksista 344/1983.) Pelastuslaitos ottaa vastaan myös muualla sijaitsevien öljysäiliöiden määräaikaistarkastuspöytäkirjat.

6.4 Lupalaitosten harjoitukset

Kemikaalikohteiden laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia valvoo Tukes. Laajamittainen kemikaalien käsittely ja varastointi jaetaan kolmeen riskiluokkaan: lupalaitokset, toimintaperiaatelaitokset ja turvallisuusselvityslaitokset.

Turvallisuusselvityslaitosten suuronnettomuusharjoitukset tulee järjestää kerran kolmessa vuodessa. Ensimmäinen suuronnettomuusharjoitus tulee järjestää vuoden kuluessa siitä, kun kohteen ulkoinen pelastussuunnitelma on hyväksytty. Harjoittelu perustuu Sisäministeriön asetukseen ulkoisista pelastussuunnitelmista 1286/2019 10 §. Päijät-Hämeessä on viisi turvallisuusselvityslaitosta sekä yksi muu vastaava kohde, joihin ulkoinen pelastussuunnitelma on laadittu.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos pyrkii harjoittelemaan kolmen vuoden välein myös Tukesin valvonnassa olevissa toimintaperiaateasiakirja-, lupa- ja nestekaasulaitoksissa. Harjoitusten



myötä pelastuslaitos tukee näitä yrityksiä niiden velvoitteissa toteuttaa turvallisuuttaan vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta annetun asetuksen (685/2015) 18 ja 19 §:n mukaisesti, ja samalla pelastuslaitos ylläpitää omaa taitoa ja kohdetietoa kyseisissä valvontakohteissa.

Kemikaalivastaava tai muu pelastusviranomainen toimii kemikaalikohteiden harjoitusten yhteyshenkilönä. Aluepalopäällikkö valvoo harjoitusten toteuttamisia. Turvallisuusselvityslaitosten harjoitusraportti toimitetaan Etelä-Suomen aluehallintovirastoon, samoin kohteeseen laadittu ulkoinen pelastussuunnitelma.

6.5 Ilotulitteiden vähittäismyynnin ja varastoinnin tarkastukset

Pelastusviranomainen toimii vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 115 §:n ja valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 45 §:n mukaisena valvontaviranomaisen pyroteknisten tuotteiden varastonnissa ja kaupan yhteydessä ja/tai luovutuksessa yksityiseen kulutukseen. Pelastusviranomainen voi kieltää ilotulitteiden myynnin lain (390/2005) 111 § perusteella.

Ilotulitteiden myyjän on tehtävä ilmoitus pelastuslaitokselle ilotulitteiden ja pyroteknisten välineiden varastoinnista kaupan yhteydessä viimeistään kuukausi ennen varastoinnin aloittamista. Uuden myyntipaikan kyseessä ollen käytetään laajaa ilmoituslomaketta. Mikäli myynti jatkuu seuraavana vuonna muutoksitta samassa myyntipaikassa, ilmoituslomakkeena käytetään suppeaa ilmoituslomaketta. Ilmoitus helpottaa myyntipaikkojen valvonnan suunnittelua. Kaupan vastaavan hoitajan on täytettävä ilotulitteiden myynnin itsearviointilomake ennen myynnin aloittamista. Ilotulitteiden myynnistä tehdään päätös palotarkastusohjelmalla.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos tarkastaa ilotulitteiden myyntipaikkoja ja varastoja niiden perinteisenä myyntiaikana ennen vuoden vaihdetta. Lisäksi ilotulitteiden myyntipaikkoja, varastointia ja luovutusta valvotaan tarkastuksilla perinteisen myyntiajan ulkopuolella johtuen ympärivuotisen verkkokaupan, ympärivuotisesti toimivan myyntipaikan ja ns. Venetsialaisten aikaan tapahtuvasta myynnistä.



6.6 Ilotulitteiden käytön valvonta uuden vuoden ulkopuolella

Luokan F2 ja F3 ilotulitteiden yksityisestä käytöstä uuden vuoden ulkopuolella on tehtävä ilmoitus pelastuslaitokselle. Pelastusviranomaisen tekee käytöstä kirjallisen päätöksen. Valvonta perustuu lakiin vaarallisen kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005. Päijät-Hämeen pelastuslaitos on tehnyt toistaiseksi voimassa olevan alueellisen päätöksen, jonka mukaan elokuun viimeisenä viikonloppuna vietettävien Venetsialaisten ilotulittamisesta ranta-alueilla ei tarvitse ilmoittaa pelastuslaitokselle.

Luokkien F2 ja F3 ilotulitteiden luovutus kaupasta on kielletty 1.12.–26.12., ellei ostajalla ole pelastusviranomaisen antamaa kemikaaliturvallisuuslain 91 §:n 3 momentissa tarkoitettua päätöstä tuotteiden käyttöön. Luovutusrajoituksesta säädetään Valtioneuvoston asetuksen räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 52–54 §:ssä.

6.7 Ilotulitteiden käytön paikalliset määräykset

Lain vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005) 92 §:n mukaan pelastusviranomaisen voi antaa ilotulitteiden käyttöä koskevia paikallisista olosuhteista johtuvia, pelastustoimen aluetta tai sen osaa koskevia yleisiä määräyksiä. Näissä määräyksissä pelastusviranomaisen voi sallia tiettyinä aikoina tai tietyissä paikoissa ilotulitteiden käytön ilman pelastusviranomaiselle tehtävää ilmoitusta. Samoin pelastusviranomaisen voi kieltää ilotulitteiden käytön pelastustoimen alueella sellaisissa paikoissa, joissa käytön voidaan katsoa aiheuttavan erityistä vaaraa.

Paikalliseen käyttöön liittyvä päätös voidaan tehdä pelastusviranomaisen omasta aloitteesta tai asiakkaalta tulleesta anomuksesta. Toistaiseksi voimassa olevat päätökset ovat: Lahden keskustan ilotulitekieltoalueen asettaminen ja venetsialaisten aikainen lupa ilotulittamiseen ilman erillistä ilmoitusta.

6.8 Erikoistehosteiden käytön turvallisuus

Räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käytöstä erikoistehosteena tulee ilmoittaa etukäteen alueen pelastusviranomaiselle siten kuin asiasta säädetään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) 81 §:ssä. Tulleesta ilmoituksesta tehdään päätös ja päätöksen mukaisuus todetaan tarvittaessa palotarkastuksella.



6.9 Räjähdyksvaarallisten tilojen turvallisuus

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen lupa- ja ilmoitusmenettelyissä sekä käyttö- ja määräaikaistarkastuksilla huomioidaan räjähdessuojaus (ATEX)- lainsäädännön aiheuttamat vaatimukset. Asiakasta neuvotaan ATEX- asiakirjan laadinnassa. Valvonnan yhteydessä tarkistetaan, onko toiminnanharjoittaja laatinut räjähdysuojausasiakirjan. Valvonta perustuu lakiin vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005. Asiakirjan laadinnasta säädetään laissa vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005 (41–44 §) ja valtioneuvoston asetuksessa nestekaasulaitosten turvallisuusvaatimuksista 858/2012 (18 §).



7 JÄLKIVALVONTA

Valvonnan sisällön kokonaisuuteen kuuluu oleellisena osana annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonta. Jälkivalvonnan keinoja ovat muun muassa havaittujen puutteiden korjausten toteutuminen dokumenttien perusteella, jälkitarkastuksen tekeminen, hallintopakkeinojen käyttäminen ja rikosilmoituksen tekeminen.

Pöytäkirjassa annetut korjausmääräykset on aina todennettava. Jälkivalvontaa tehdään myös, jos rakennushankkeen aikana tehdyllä tarkastuksella havaitut asiat ovat olleet kesken ja niiden korjaaminen halutaan varmistaa.

Mikäli määräyksiä on laiminlyöty, voi pelastusviranomainen käyttää hallinnollisia pakkokeinoja (uhkasakko tai teettämisuhka) tilanteen korjaamiseksi pelastuslain 105 § mukaisesti. Pelastusviranomainen voi myös tehdä rikosilmoituksen, mikäli pelastuslain 106 § mukaiset edellytykset täyttyvät.

Jotta tehdyillä tarkastuksilla olisi vaikuttavuutta, on annettujen korjausmääräysten noudattamista valvottava tehokkaasti. Mikäli erillistä jälkivalvontaa ei tehdä, ei tehdyillä palotarkastuksella saavuteta kohteen turvallisuuden suhteen mitään muutosta.

7.1 Hallintopakkokeinot

Viranomaisen antamaa kieltoa tai määräystä voidaan tehostaa uhkasakolla tai uhalla, että tekemättä jätetty toimenpide teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Uhkasakosta sekä teettämisen- ja keskeyttämisuudesta säädetään uhkasakkolaissa (1113/1990).

Hallintopakkokeinojen käytöstä on hyväksytty valtakunnallinen toimintaohje vuonna 2024 (Pelastusviranomaisen hallintopakkokeinot 2024).

7.2 Rikosilmoitus

Rikosilmoitus on mahdollista tehdä pelastuslain 106 § mukaisesti erikseen säädetyistä toimituksista, ellei tekoa voida pitää vähäisenä tai ellei niistä ole muualla säädetty ankarampaa rangaistusta. Rikosilmoituksen tekoon olemassa kumppanuusverkoston laatima ilmoituslomake (liite C).



8 VIRANOMAISYHTEISTYÖ JA ASIANTUNTIJUUS

Viranomaisyhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen valvontatyössä mm. vaihtamalla riskitietoa ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Yhteistyöllä voidaan myös vaikuttaa riskianalyyssissä tunnistettuihin riskeihin, joihin pelastusviranomaisen omat keinot eivät riitä. Tästä hyvä esimerkkinä on yhteistyö liikenteen (osuus 15 % pelastuslaitoksen päivittäisistä tehtävistä) turvallisuuden parantamiseksi. Yhteistyötä voidaan pitää tehokkaana silloin, kun se on luonteeltaan säännöllistä ja suunnitelmallista ja sen lähtökohdaksi on tunnistettu kaikki olennaiset toimijat. Tietojen vaihto voi olla tarpeen eri viranomaisten välillä. Viranomaisyhteistyöstä on annettu yleisiä säädöksiä mm. hallintolain (434/2003) pykälissä 10 § ja 31 §. Lisäksi pelastuslain 42 § ja 43 § edellyttävät viranomaisyhteistyötä ja tietojen jakamista.

Yleisenä viranomaisten yhteistoimintamuotona ovat neuvottelut, lausunnot, sekä yhteistarkastusten tekeminen tarkoituksenmukaisissa kohteissa. Yhteistarkastuksissa tulee kiinnittää huomiota viranomaisten välisiin toimivaltakysymyksiin. Pelastusviranomaisia ei ole säädetty esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) valvontaviranomaisiksi, jolloin valvontatoimenpiteitä ei voi perustella MRL:n tai sen nojalla annettujen asetusten säädöksillä. Pelastusviranomaisen omasta valvontakäynnistä tehdään aina oma pöytäkirja.

Asiantuntijuus

Pelastusviranomaisilla on muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli. Useissa säädöksissä annetaan pelastusviranomaisille oikeus ja velvollisuus antaa lausuntoja turvallisuuden näkökulmasta. Asiantuntijaroolia voidaan toteuttaa myös yhteisvalvonnoissa. Perinteisesti pelastusviranomaisen on toiminut esimerkiksi rakennusvalvontaviranomaisen katselmuksissa asiantuntijana paloteknisten laitteiden ja paloturvallisuusasioiden osalta.

Eri viranomaisten yhteistyöllä voidaan valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta lisätä. Toimiva yhteistyö pyritään luomaan vakioimalla toimintatapoja pelastuslaitoksen ja eri viranomaisten välillä. Rakennusten turvallisuuden ja turvallisen käytön osalta välttämättömiä yhteistyötahoja ovat kuntien kaavoitus- ja rakennusvalvontaviranomaiset, mutta myös kuntien sosiaali- ja terveystoimikunnat. Valtion viranomaisista esimerkiksi poliisi sekä turvallisuus- ja kemikaalivirasto ovat pelastuslaitosten keskeisiä yhteistyötahoja.



Tiedonvaihto

Yksi viranomaisten yhteistyön suurimmista hyödyistä on tiedonvaihto. Viranomaisten valvontavelvoitteet menevät osittain päällekkäin ja useat viranomaiset valvovat samoja asioita ja tekevät samanlaisia ja toisiaan tukevia huomioita. Yhteistyön osallistuvien tahojen välinen tehokas ja keskeytyksetön tiedonvaihto helpottaa ja tehostaa työtehtävien hoitamista. Tehokas tietojen vaihto on myös edellytys sille, että pelastuslaitos pystyy arvioimaan toimintaympäristössään tapahtuvia muutoksia ja niiden vaikutuksia omaan alueensa riskiarvioon ja osaa hyödyntää esimerkiksi Tukesin tarkastuspöytäkirjoja päivittäessään ulkoisia pelastussuunnitelmia.

Pelastusviranomaisille on säädetty nimenomaisesti jotain oikeuksia ja velvoitteita liittyen viranomaisten väliseen tietojen vaihtoon. Toiset näistä tietojenvaihtovelvoitteesta liittyvät pelastusviranomaisen valvontatehtävään suuremmin. Muut ovat luonteeltaan enemmän kaikkia koskevia yleissäädöksiä kuten lastensuojelulaki, eläintensuojelulaki, rikoslaki jne.

8.1 Pelastuslain 42 §:n mukainen yhteistyö

Pelastuslain 42 § mukaan pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuus-suunnittelu-yhteistyöhön. Yhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen muun muassa vaihtamalla riskitietoja ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Päijät-Hämeen pelastuslaitos suorittaa omaa valvontatoimintaansa yhteistyössä eri viranomaisten ja muiden tahojen kanssa.

Pelastuslain 42 §:n 2 momentin mukaan, jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Säädöksen tavoitteena on mahdollistaa eri viranomaisten järjestelmiin kertyvän tiedon sekä havaintojen välittäminen asiasta vastaavalle viranomaiselle siten, että tieto tallentuu ja vel-



voittaa toimivaltaisen viranomaisen reagoimaan tarvittavalla tavalla. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että ilmeisen paloriskin sekä ilmeisen muun onnettomuusriskin torjunta on kyettävä käynnistämään välittömästi tiedon tultessa pelastusviranomaiselle. Tavoitteena on myös saavuttaa pysyviä tuloksia sopimalla käytänteistä, joilla vastaavien tilanteiden toistuminen on ennakoitavissa ja estettävissä.

Pelastuslain 42 §:n toisen pykälän tehokas soveltaminen edellyttää koulutusta ja ohjausta alueellisille ja paikallisille yhteistoimintaviranomaisille ja – tahoille. Päijät-Hämeessä koulutusta on järjestetty muun muassa hyvinvointialueen työntekijöille. Ilmoitusten perusteella tehtävästä valvonnasta on enemmän kohdassa 5.3.

8.2 Pelastuslaitosten välinen valvontayhteistyö

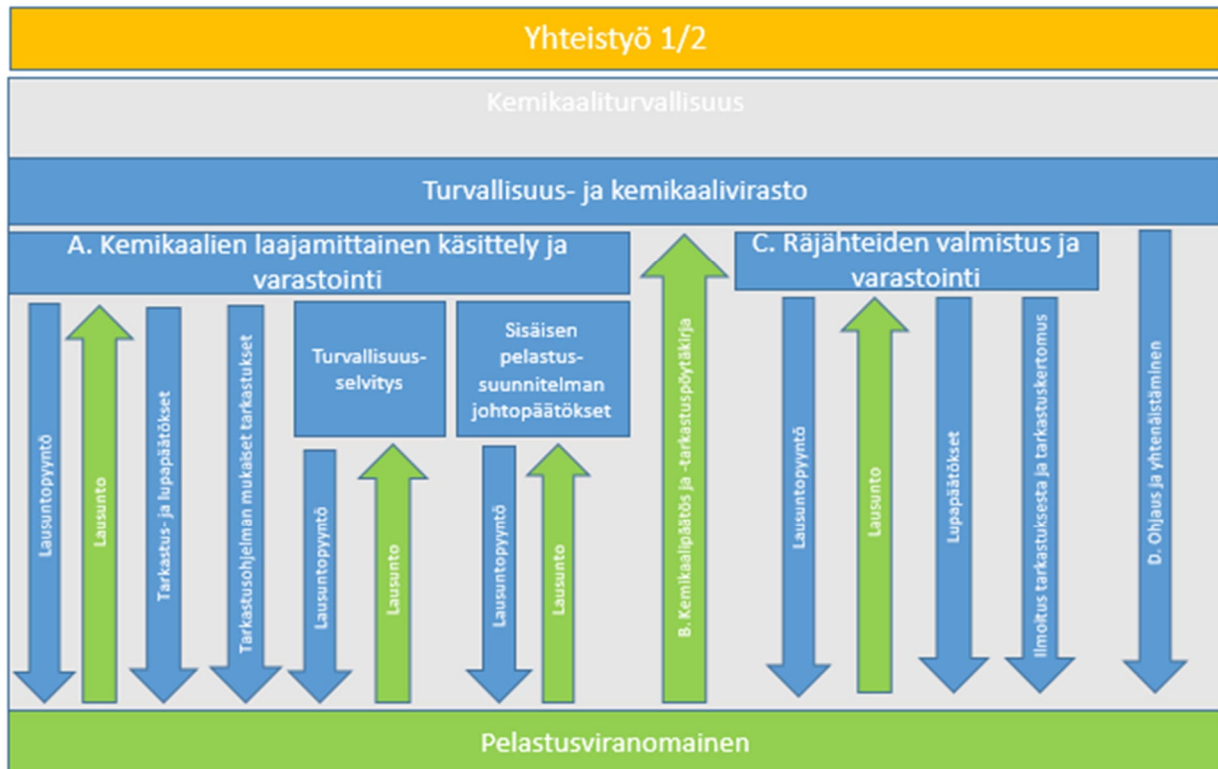
Pelastuslaitosten keskinäisessä valvontatoiminnan kehittämisessä on keskitytty valvonnan yhtenäistämisen lisäksi muun muassa valvontaohjelmiston kehittämiseen. Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto on ollut toiminnassa vuodesta 2007 lähtien ja sen turvallisuuspalveluryhmässä ovat olleet mukana onnettomuuksien ehkäisytyöstä vastaavat päälliköt laitoksistaan. Turvallisuuspalveluryhmän alla on seitsemän yhteistä, pelastuslaitosten henkilöstöstä koostuvaa asiantuntijaverkostoa: kemikaaliasiantuntijat, tapahtumaturvallisuuden asiantuntijat, valvonnan asiantuntijat, rakenteellisen paloturvallisuuden asiantuntijat, palontutkimuksen asiantuntijat, riskiasumisen asiantuntijat sekä turvallisuusviestinnän asiantuntijat.

Kumppanuusverkoston kautta eri pelastuslaitosten kehittämät turvallisuuskulttuurin arviointimenetelmät ja sanktiokäytännöt ovat levinneet tehokkaasti pelastuslaitoksiin. Kumppanuusverkoston myötä valvonnan prosessit, valvontamaksujen periaatteet ja erheellisten paloilmoitusten laskutukseen liittyvät käytännöt ovat melko yhtenäisiä eri pelastuslaitosten kesken.

8.3 Yhdyspinta pelastuslaitoksen ja eri viranomaisten välillä onnettomuuksien ehkäisemissä

8.3.1 Valtion viranomaiset

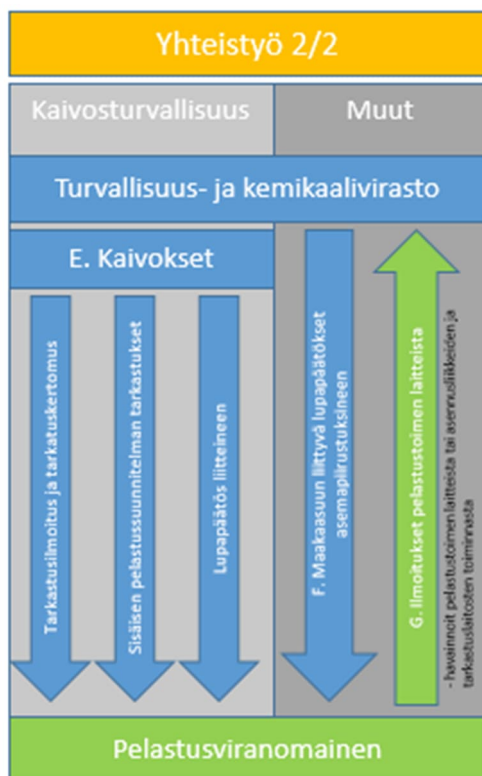
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto Tukes



Kuva 3 Pelastusviranomaisen ja Tukesin välinen yhteistyö 1/2

A. Lupaa kemikaalien laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin haetaan kirjallisesti Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta. Tukesin tulee lupahakemusta käsitellessään pyytää lausunto muun muassa pelastusviranomaiselta. Tukesin on toimitettava tieto tarkastus- ja lupapäätöksestä pelastusviranomaiselle. Tukesin on ilmoitettava myös tarkastusohjelman mukaiset tarkastukset ja turvallisuusselvitystä koskevat johtopäätökset pelastusviranomaiselle. Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen kemikaalivastaava pyrkii pääsääntöisesti olemaan mukana tarkastuksissa, tai hänen estyneenä ollessa muu pelastusviranomainen. Ennen turvallisuusselvityksen ja sisäisen pelastussuunnitelman johtopäätösten ilmoittamista on Tukesin kuitenkin varattava pelastusviranomaiselle mahdollisuus esittää mielipiteensä turvallisuusselvityksestä. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös hyväksytyjä tarkastuslaitoksia. (685/2015)

- B. Vaarallisen kemikaalin vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa tekemällä sitä ilmoituksen. Toiminnanharjoittajan tulee tehdä ilmoitus pelastusviranomaiselle.
- C. Räjähdeiden valmistusta ja varastointia valvoo Tukes (819/2015). Tukesin on räjähteiden valmistuksen tai varastoinnin lupahakemuksen käsittelyn tueksi pyydettävä pelastuslaitokselta lausunto. Lisäksi lupapäätöksestä tulee toimittaa tieto pelastuslaitokselle. Tukesin on ilmoitettava käyttöönototarkastuksesta pelastusviranomaiselle ja lisäksi toimitettava tarkastuskertomus pelastusviranomaisen käyttöön.
- D. Turvallisuus- ja kemikaalivirasto ohjaa ja yhtenäistää pelastusviranomaisten ja poliisin toimintaa kemikaalilain säännösten noudattamisen valvonnassa. (390/2005 116 §)



Kuva 4 Pelastusviranomaisen ja Tukesin välinen yhteistyö 2/2

- E. Tukesin on toimitettava ilmoitus kaivoksen tarkastuksesta sekä tarkastuskertomus pelastusviranomaiselle. Kaivosviranomaisen rooli (Kaivoslaki 621/2011: 123 §): Valvontaviranomaisen on lisäksi toimitettava sisäiseen pelastussuunnitelmaan tehdyt tarkastukset pelastusviranomaiselle. Lisäksi lupaviranomaisen on toimitettava lupapäätös ja hakemuk-



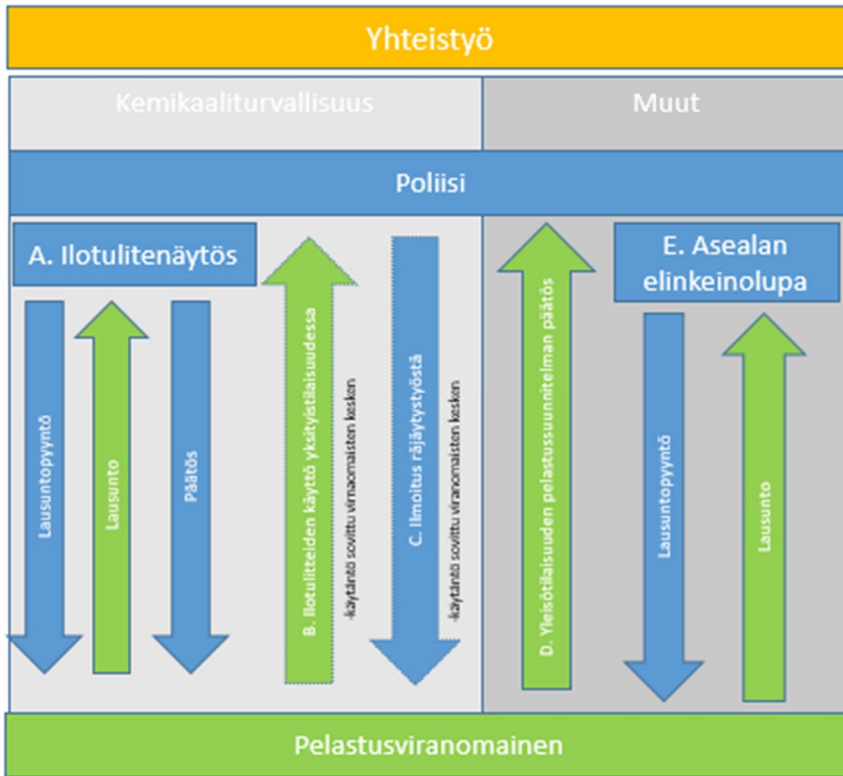
seen liittyvät pelastussuunnitelmaa koskevat muut asiakirjat pelastusviranomaiselle huomioon otettavaksi niiden toimialalla tehtäviä suunnitelmia varten (esim. ulkoinen pelastussuunnitelma).

- F. Asetuksen maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009) mukaisesti Tukesin on toimitettava jäljennös maakaasun siirtoa ja jakeluputkistoa sekä erillistä suurta käyttökohdetta ja tiettyä aluetta koskevasta lupapäätöksestä asemapiirustuksineen pelastusviranomaiselle.
- G. Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan Tukesille havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka paloilmoittimien ja sammutuslaitteistojen asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista.

Maakaasu-, nestekaasu- ja öljylämmityslaitteistojen asennus- ja huoltotoimintaa sekä maanalaisten öljysäiliöiden tarkastusta saavat tehdä vain hyväksytyt liikkeet. Tukes valvoo hyväksytyjen liikkeiden toimintaa. (558/2012)

Tukes valvoo osaltaan yleisötilaisuuksien kuluttajaturvallisuutta kuluttajaturvallisuuslain 920/2011 perusteella. Yhteistyö pelastuslaitosten ja Tukesin välillä perustuu yhteisiin käytäntöihin ja sopimuksiin.

Hämeen poliisilaitos



Kuva 5 Pelastusviranomaisen ja Hämeen poliisilaitoksen välinen yhteistyö

- A. Ilotulitenaityksiä valvoo poliisi. Poliisiin tulee pyytää lausunto ilotulitenaityksestä pelastusviranomaiselta. Lisäksi poliisiin tulee toimittaa päätöksestä kopio pelastusviranomaiselle (valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 819/2015, 61 §)
- B. Ilotulitteiden yksityistä käyttöä valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaiselle ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä poliisille, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa.
- C. Ilmoitus räjähdystyöstä tehdään poliisille. Poliisille ei ole säädetty velvoitetta toimittaa tehtyä päätöstä pelastuslaitokselle, mutta käytäntö on usealla pelastuslaitoksella paikallisesti sovittu poliisin kanssa. Poliisi voi toimittaa ilmoituksen ja tarvittaessa erillisen määräyksiä tai rajoituksia räjähtäyksen suorittamisesta sisältävän päätöksen edelleen pelastusviranomaiselle.



D. Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveystarkastajalle (PeL 16 §). Päijät-Hämeessä on käytäntönä, että suunnitelma siihen annettuine kommentteineen toimitetaan aina tiedoksi poliisille. Ilmoitus voi olla myös poliisin myöntämisen luvan ehtona.

E. Ampuma-aseasetuksen (145/1998) 10 §:ssä säädetään asealan elinkeinoluvan hakemisesta. Hakemukseen on liitettävä sen kunnan palo- ja pelastusviranomaisen sekä poliisilaitoksen lausunto, jonka alueella asealan elinkeinoja aiotaan harjoittaa. Lupaviranomainen voi vaatia hakijaa esittämään muitakin luvan antamisen edellytyksiä koskevia selvityksiä.

Poliisi päättää myös yleisten teiden sulkemisesta esimerkiksi yleisötilaisuuteen, kulkueeseen, mielenilmaisuun tai rallitestiajoon liittyen. Poliisi toimittaa päätökset tiedoksi pelastusviranomaiselle.

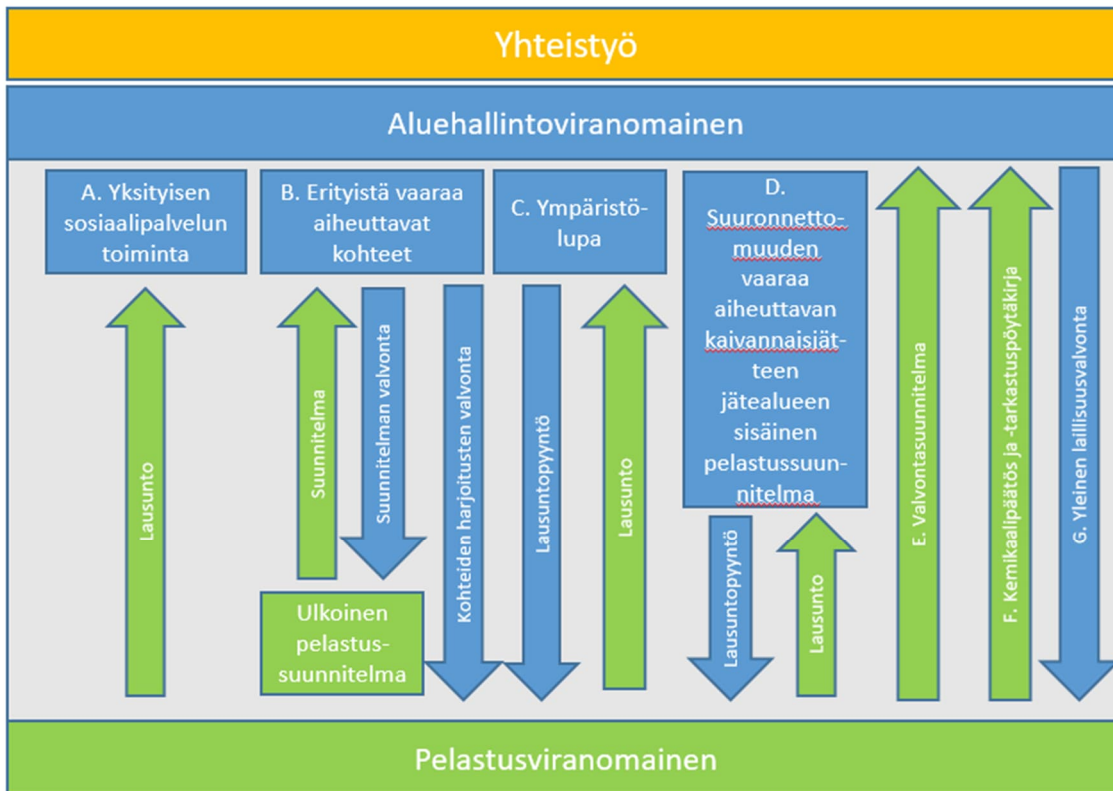
Poliisi ja pelastusviranomainen tekevät tyypillisesti tiivistä yhteistyötä varsinkin yleisötapahtumien turvallisuuden edistämiseksi. Yhteistyöhön kuuluu yhteistarkastuksia ja esim. etukäteiskokouksia ja jälkipurkukokouksia isojen tilaisuuksien järjestäjien kanssa. Poliisilla on myös mahdollisuus kieltää yleisötilaisuuden järjestäminen. Pelastuslaitos on mukana Hämeen poliisilaitoksen paikallisen tapahtumaturvallisuuden ohjausryhmässä.

Päijät-Hämeen pelastuslaitos tekee yhteistarkastuksia poliisin kanssa ravintoloiden valvonnassa. Mukana voi olla myös esimerkiksi aluehallintoviranomainen (alkoholitarkastaja) sekä myös tarvittaessa terveystarkastaja.

Erikseen sovittaessa pelastusviranomainen voi osallistua poliisin kanssa vaarallisten aineiden kuljetusten yhteisvalvontoihin. Näissä valvonnoissa pelastusviranomainen toimii asiantuntijana vaarallisten aineiden ominaisuuksiin ja kuljetusauton rakenteisiin liittyvissä asioissa.

Muuta yhteistyötä poliisin kanssa tehdään muun muassa palontutkinnassa, sekä räjäytystyömaiden turvallisuuden valvonnassa.

Aluehallintoviranomainen



Kuva 6 Pelastusviranomaisen ja aluehallintoviranomaisen välinen yhteistyö

- A. Yksityisistä sosiaalipalveluista annetun STM:n (1053/2011) asetuksen mukaan lupahakemukseen ja toiminnan aloittamista koskevaan ilmoitukseen on liitettävä pelastusviranomaisen lausunto. Yleisenä käytäntönä on, että kyseisen lausunnon pyytää toiminnanharjoittaja ja hän liittää lausunnon osaksi omaa lupahakemustaan.
- B. AVI valvoo erityistä vaaraa aiheuttaviin kohteisiin liittyvää pelastusviranomaisten toimintaa. Tähän sisältyvät erityisesti ulkoisten pelastussuunnitelmien ja harjoitusten toteutumisen valvonta. (PelL 48 §.) Sisäministeriön asetus ulkoisista pelastussuunnitelmista (1286/2019 3 §) edellyttää, että pelastuslaitoksen tulee laatia vuosittain yhteenveto seuraavana vuonna laadittavista ulkoisista pelastussuunnitelmista ja niitä koskevista päivityksistä ja harjoituksista sekä toimittaa yhteenveto marraskuun loppuun mennessä tiedoksi aluehallintovirastolle.

Pelastuslaitoksen on lisäksi yhteistyössä toiminnanharjoittajan kanssa laadittava raportti kustakin ulkoista pelastussuunnitelmaa koskevasta harjoituksesta kolmen kuukauden

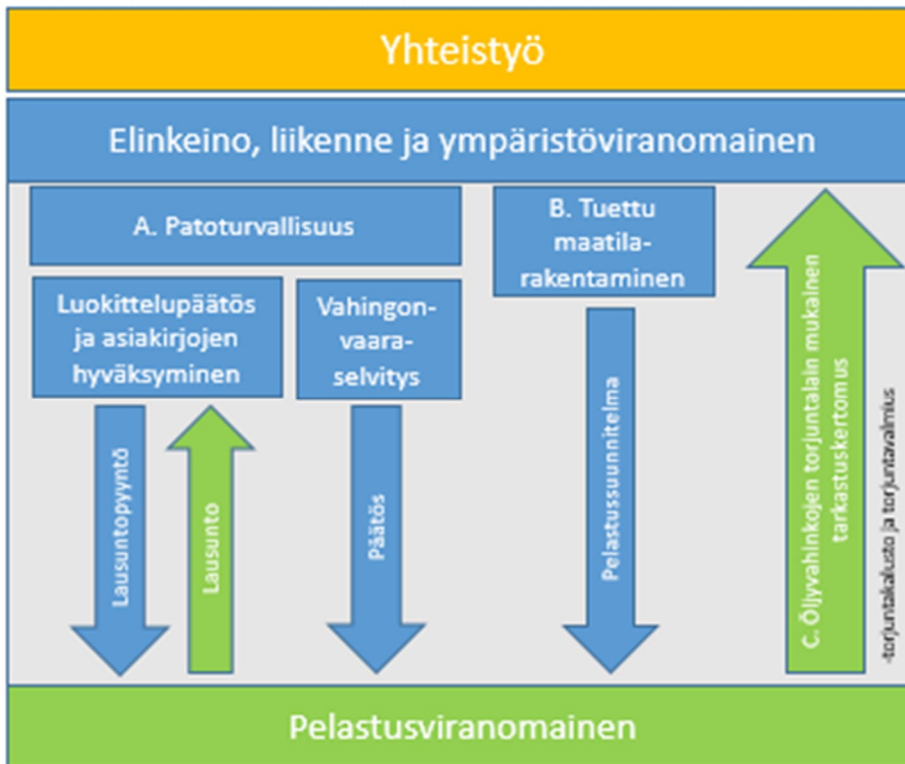


kuluessa harjoituksen järjestämisestä ja toimitettava se aluehallintovirastolle (1286/2019 11 §).

Pelastuslaitoksen tulee toimittaa ulkoiset pelastussuunnitelmat asianomaiselle aluehallintovirastolle arvioitavaksi. Aluehallintoviraston tulee valvoa ja seurata suuronnettomuusharjoitusten valmistelua, toteutusta ja tasoa sekä tarpeen mukaan osallistua harjoituksiin. (1286/2019 12 §).

- C. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.
- D. Valtioneuvoston asetuksen kaivannaisjätteistä (190/2013) mukaan ympäristölupaviranomaisen on pyydettävä kohteen sisäisestä pelastussuunnitelmasta pelastusviranomaisen lausunto. Velvoite koskee suuronnettomuuden vaaraa aiheuttavan kaivannaisjätteen jätealueen sisäistä pelastussuunnitelmaa.
- E. Pelastuslaki 79 § edellyttää, että pelastuslaitoksen laatima valvontasuunnitelma lähetetään tiedoksi AVI:lle.
- F. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on veloitettu toimittamaan tiedoksi AVI:lle (685/2015).
- G. Aluehallintovirasto valvoo pelastustoimea sekä pelastustoimen palvelujen saatavuutta ja tasoa toimialueellaan. Asiakas voi kannella pelastusviranomaisen tai pelastuslaitoksen toiminnasta AVI:in.

AVI ja pelastusviranomainen suorittavat yhteistarkastuksena poliisin sekä terveysturvallisuuden kanssa mm. ravintolavalvontaa. Muuta yhteistyötä tehdään myös peruspalvelut, oikeusturva ja luvat -vastualueen sekä työsuojelun vastualueen kanssa.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristöviranomainen (ELY)**Kuva 7 Pelastusviranomaisen ja elinkeino- liikenne- ja ympäristöviranomaisen välinen yhteistyö**

A. Patoturvallisuusviranomaisena toimii patoturvallisuusasioissa toimivaltainen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus. Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaan roolitus menee seuraavasti:

Patoturvallisuusviranomaisen on ennen luokittelupäätöksen tekemistä ja 2 momentissa tarkoitettujen asiakirjojen hyväksymistä varattava padon omistajalle ja alueen pelastusviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi. Päätös on annettava tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

Padon omistajan on järjestettävä vähintään viiden vuoden välein ja tarvittaessa useamminkin 1–3-luokan padoilla määräaikaistarkastus, johon patoturvallisuusviranomaisella ja pelastusviranomaisella on oikeus osallistua.

Patoturvallisuusviranomainen voi määräaikaistarkastuksen perusteella määrätä padon omistajan päivittämään padolle laaditun vahingonvaaraselvityksen. Padon omistajan tu-



lee toimittaa päivitetty vahingonvaaraselvitys patoturvallisuusviranomaiselle hyväksyttäväksi määräaikaistarkastuksen yhteydessä tai erikseen. Patoturvallisuusviranomaisen on annettava päivitetyn vahingonvaaraselvityksen hyväksymispäätös tiedoksi padon omistajalle, alueen pelastusviranomaiselle ja padon vaikutusalueen kunnille.

- B. Maa- ja metsätalousministeriö ohjaa tuettavaa maatalousrakentamista asetuksin ja niiden liitteinä annetuin rakentamismääräyksin ja –ohjein. Kotieläintalouksille on laadittava pelastussuunnitelma, joka on toimitettava pelastusviranomaiselle. (MMM asetus tuettavaa rakentamista koskevista paloteknisistä vaatimuksista 474/2014) Käytännön tuen myöntää ELY-keskus.
- C. Alueen pelastustoimen tehtävänä on tarkastaa, että Öljyvahinkojen torjuntalain 1673/2009 14–16 §:ssä tarkoitetun toiminnan harjoittajalla on suunnitelman mukainen kalusto ja torjuntavalmius sekä ilmoittaa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle mahdollisesti havaitsemistaan puutteista.

Hämeen ELY-keskuksen kanssa aloitettiin tiiviimpi yhteistyö vuonna 2024 yhdessä Kanta-Hämeen pelastuslaitoksen kanssa. Yhteistyöllä parannetaan tietojen siirtoa eri viranomaisten välillä ja yhteistyön sisältyy muun muassa vuosittaisten valvontakohteiden mahdolliset yhteistarkastukset. Yhteistyö edistää etenkin kemikaaliturvallisuutta.

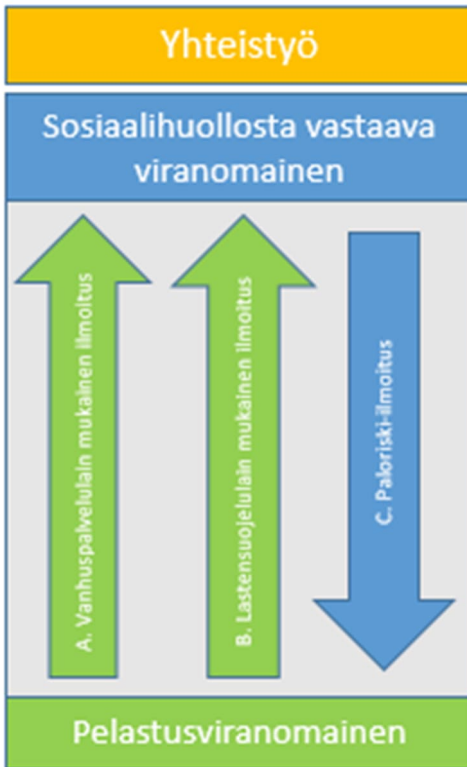
Muut valtion viranomaiset

Yhteistyötä tehdään myös muiden valtion viranomaisten kanssa:

- Valvira
- Liikenteen turvallisuusvirasto Trafi (ratapihat jne.)
- Huoltovarmuuskeskus (YTS-kohteet)
- Onnettomuustutkintakeskus
- Hätäkeskuslaitos (paloilmoitinasiat)
- Puolustusvoimat (muun muassa omat valvontakohteet, turvallisuusviestintä)
- Tulli (muun muassa yhteistarkastukset)

8.3.2 Hyvinvointialueen viranomaiset

Sosiaaliviranomainen



Kuva 8 Pelastusviranomaisen ja sosiaaliviranomaisen välinen yhteistyö

- A. Vanhuspalvelulain (980/2012) mukaan, mikäli alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännöksen estämättä viipymättä ilmoitettava asiasta kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.
- B. Lastensuojelulain (417/2007) mukaan muun muassa palo- ja pelastustoimen palveluksessa olevat henkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle toimielimelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä.
- C. Sosiaaliviranomaisella on velvollisuus ilmoittaa pelastuslain 379/2011 42 § mukaisesta havaitsemastaan onnettomuusriskistä pelastusviranomaiselle salassapitosäännösten

estämättä. Sosiaaliviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyö on tärkeää paloriski-asuntojen turvallisuuden parantamisessa. Paloriskiasuntojen kuntoon saattaminen saattaa vaatia toimenpiteitä molemmilta viranomaisilta.

Terveydenhuollon vastuuviranomainen

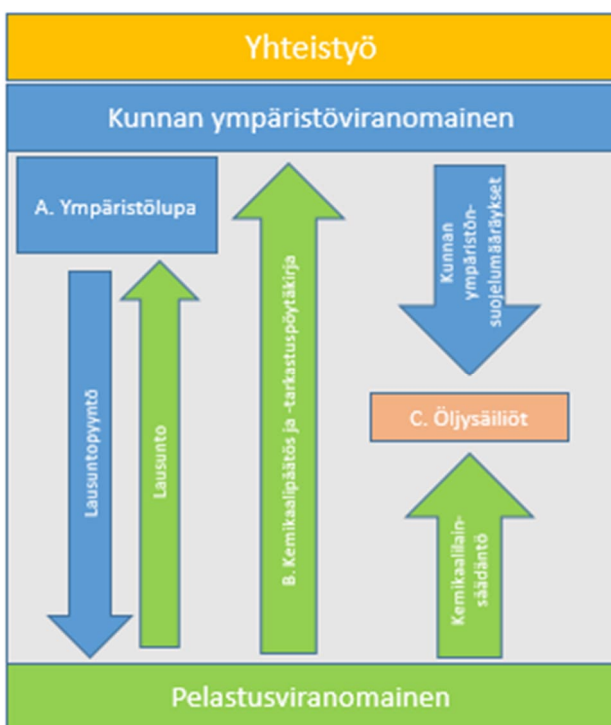
Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tulee toimittaa pelastusviranomaiselle arvioitavaksi. Pelastusviranomaisen on tarvittaessa toimitettava suunnitelma poliisille sekä ensihoidosta vastaavalle terveystoimintaviranomaiselle. (PelL 16 §) Tarvittaessa ensihoitokeskus on mukana myös tapahtumiin liittyvissä ennakkopalavereissa ja tarkastuksissa. Ensihoitokeskus osallistuu myös erilaisiin turvallisuusviestintätilaisuuksiin.

Muu yhteistyö

Hyvinvointialueella tehdään yhteistyötä myös hoito- ja palveluasumista sekä kotihoidon palvelujen järjestävien tahojen kanssa. Yhteistyötä tehdään niin ikäihmisten kuin muidenkin erityisryhmien vastuhenkilöiden kanssa. Tavoitteena on hoitolaitosturvallisuuden sekä asumisturvallisuuden parantaminen.

8.3.3 Kunnalliset viranomaiset

Ympäristöviranomaisen



Kuva 9 Pelastusviranomaisen ja kunnan ympäristöviranomaisen välinen yhteistyö



- A. Ympäristönsuojelulain lupakäsittelyyn liittyvässä 42.1 § kohdissa 2 ja 5 pyydetään yleensä lausunto pelastusviranomaiselta. Pelastusviranomaisen katsotaan olevan kohdassa mainittu yleistä etua valvova viranomainen.
- B. Vaarallisten kemikaalien varastointia harjoittavien laitosten valvonnassa pelastusviranomaisen tekemä päätös on velvoitettu toimittamaan tiedoksi ympäristöviranomaiselle (685/2015).
- C. Lämmitysöljyn säilyttäminen on kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) ja sen nojalla annettujen asetusten alaista toimintaa. Pelastusviranomainen säädösten valvontaviranomaisena valvoo huolellisuus- ja huolehtimisvelvoitteen toteutumista. Lisäksi pelastusviranomainen valvoo erityisesti maanalaisten öljysäiliöiden kuntoa pohjavesialueella ja näistä säiliöistä on toimitettava pelastuslaitokselle määräaikaistarkastuspöytäkirja (344/1983). Muualla sijaitsevien öljysäiliöiden teknisen kunnan valvonta pohjautuu yleensä paikallisiin ympäristönsuojelumääräyksiin ja sitä valvoo kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Öljylämmityslaitteistojen asentamista valvoo pelastusviranomainen. Pelastusviranomaisen on huomioitava, että kunnan ympäristönsuojelumääräyksissä voi olla kemikaalilainsäädäntöä tiukempia vaatimuksia esim. öljysäiliöiden asentamisesta maan alla tai säiliöiden poistamisesta käytöstä.

Myös muiden ympäristölupaviranomaisen käsittelemien lupa-asioiden päätöksien tueksi saatetaan pyytää lausuntoa pelastusviranomaiselta. Tällaisia voivat olla mm. luvanvaraisessa ja rekisteröitävässä toiminnassa tapahtuneen poikkeuksellisen toiminnan vaatima päätös (YSL 123 §) tai leirintäaluehuvan käsittely (jos kunnassa ympäristöviranomainen toimii leirintäalueviranomaisena).

Ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa tehdään yhdessä myös valvontatoimintaa esimerkiksi jakeluasemien tarkastuksia.

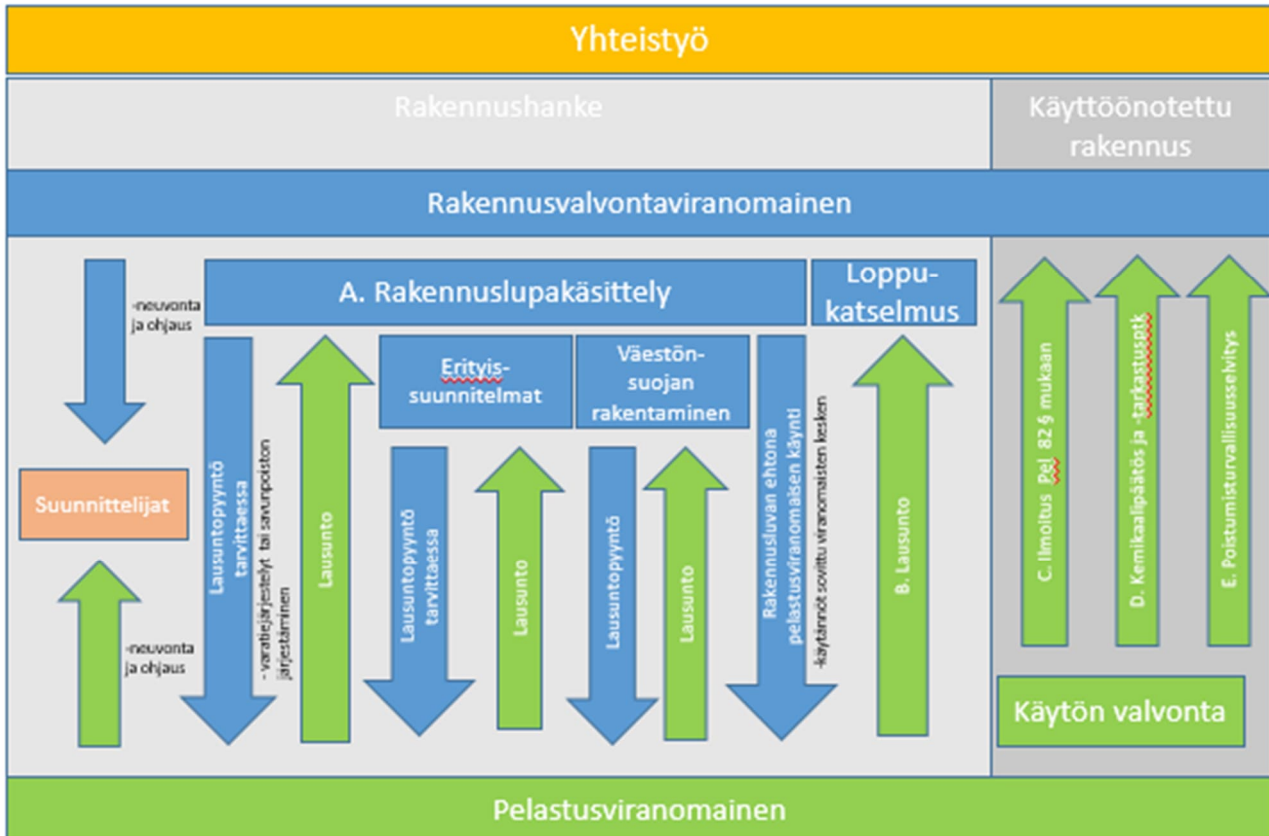
Ympäristöterveysviranomainen

Majoitushuoneistoja koskevat ilmoitukset ja niihin liittyvät valvontakäynnit on ilmoitettava pelastusviranomaiselle (Terveysturvallisuuslaki 763/1994 15 §).

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään yhteistyötä myös erityisesti paloriskiasuntojen yhteydessä. Asunnoissa saattaa olla molempien viranomaisten valvontavastuulle kuuluvia asioita.

Ympäristöterveysvalvonnan kanssa tehdään lisäksi yhteistyötä yleisötapahtumissa, ravintoloiden valvonnassa ja kemikaaliturvallisuuksessa.

Rakennusvalvontaviranomainen



Kuva 10 Pelastusviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen välinen yhteistyö

A. Rakennusvalvontaviranomaisen ja pelastusviranomaisen yhteistyöllä on pitkät perinteet, vaikka Maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) ei ole säädetty pelastusviranomaiselle tehtäviä. Ympäristöministeriön asetuksen rakennusten paloturvallisuudesta (848/2017) perustelumuiotiossa on kaksi mainintaa pelastuslaitoksista: varatien järjestämisestä kuul- laan pelastusviranomaisia ja savunpoiston järjestelyistä neuvotellaan pelastusviranomai- sen kanssa. Päijät-Hämeessä on käytäntönä, että rakennusvalvontaviranomaiset pyytä- vät pelastuslaitoksen lausuntoa aina pientaloa suuremmissa rakennushankkeissa ja vä- estönsuojan rakentamisessa.

Pelastuslain 71 § mukaan rakennusvalvonta voi pelastusviranomaista kuultuaan sallia rakennettavaksi kahta tai useampaa rakennusta varten yhteisten väestönsuojan. Lisäksi pelastuslain 75 § mukaan rakennusvalvontaviranomainen voi pelastusviranomaista kuul-



tuaan myöntää poikkeuksia väestönsuojan teknisistä vaatimuksista tai sen koko- ja sijaintivaatimuksista, sekä väestönsuojan rakentamisvelvollisuudesta yksittäistapauksessa tai tietyllä alueella.

Pelastusviranomaisen sekä rakennusvalvontaviranomaisen antavat molemmat ohjausta ja neuvontaa rakennushankkeeseen ryhtyville sekä suunnittelijoille.

- B. Pelastuslaitoksen ja rakennusvalvontojen yhteistyöhön on perinteisesti kuulunut käynti rakennustyömaalla, tarkastus rakennushankkeen aikana, jossa pelastusviranomaisen on antanut osaltaan lausunnon rakennuksen käyttöönoton tilanteesta rakennusvalvontaviranomaisen päätöksen tueksi. Yhteistyöstä sovitaan erikseen kunnan rakennusvalvonnan kanssa.
- C. Alueen pelastusviranomaisen tulee kuulla kunnan rakennusvalvontaviranomaista valmisteltaessa pelastuslain 82 § 1 momentissa tarkoitettua määräystä kohteessa edellytettävistä turvallisuusvaatimuksista, jos turvallisuusvaatimusten toteuttaminen edellyttää rakennuslupaa tai toimenpidelupaa.
- D. Pelastusviranomaisen tulee toimittaa rakennusvalvonnalle päätökset ja käyttöönoton pöytäkirjat valvomistaan vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista. (VN:n asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015, 36 § ja 37 §)
- E. Pelastusviranomaisen tulee kuulla kunnan rakennusvalvontaviranomaista, mikäli pelastuslain 21 § poistumisturvallisuuden toteuttamismääräys edellyttää sellaisia pelastuslain 82 § mukaisia erityisiä turvallisuusmääräyksiä, jotka edellyttävät toimenpide- tai rakennuslupaa.

Pelastuslaitoksella on velvoite ilmoittaa muille viranomaisille esimerkiksi valvontatoiminnan yhteydessä havaitsemistaan puutteista, jotka kuuluvat asianomaisen viranomaisen valvontaan. Yleisimmin ilmoituksia tehdään rakennusvalvontaviranomaiselle. Tyypillisiä ilmoituksia ovat muutokset rakennuksen suojaustasossa tai havainnot rakennusluvanmukaisen käyttötarkoituksen muuttumisesta vaarallisemmaksi.



Kaavoittaja

Yhteistyö nojautuu hyviin käytänteisiin. Lainsäädännöllistä velvoitetta ei pelastusviranomaiselle kaavoituksessa ole. Yhteistyömuotona on usein kaavavalmisteluun liittyvät lausuntopyyntö.

Yhteistyössä kaavoittajan kanssa voidaan tuoda asiantuntijuutta mm. seuraaviin asioihin: Alueen saavutettavuus, sammutusveden saanti, pelastustoiminnan tilantarve, tapahtuneet onnettomuudet, riskialueet ja pelastustoimen toimintavalmiuden suunnitteluohjeen huomioimisen vaikutukset.

Kunnan eläinlääkäri

Yhteistyötarpeet voi tulla esille esimerkiksi valvontatyön yhteydessä havaittujen eläinten hoitamiseen liittyvien epäkohtien myötä. Tällöin pelastusviranomaisen velvollisuus on tehdä eläinsuojeluilmoitus kunnan eläinlääkärille. (Eläinsuojelulaki 247/1996.)

Kuntien muut viranomaiset

Myös muiden kunnallisten viranomaistahojen kanssa tehdään yhteistyötä. Sivistystoimen kanssa tehdään yhteistyötä mm. oppilaitoksien Nouhätä- ja Jee Jelppii-kampanjoissa.

8.3.4 Muut toimijat

Nuohoojat

Jos nuohooja havaitsee tulisijoissa ja savuhormeissa vikoja tai puutteita, joista voi aiheutua tulipalon vaara, hänen on ilmoitettava niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle. Jos nuohooja toteaa tikkaiden, kattokulkutien osien tai katon turvavarusteiden olevan sellaisessa kunnossa, ettei nuohoustyötä voida suorittaa turvallisesti, on hänen ilmoitettava myös niistä kirjallisesti pelastuslaitokselle. (PeL 62 §.)

Päijät-Hämeen pelastuslaitos antaa kirjallisen korjauskehotuksen tai tekee tarvittaessa tarkastuskäynnin nuohoojilta saadun palautteen pohjalta.

Tarkastuslaitokset

Tarkastuslaitosten tulee ilmoittaa pelastusviranomaiselle vakavista puutteista. Puutteet ilmoitetaan toimittamalla tarkastuspöytäkirjat (Laki pelastustoimen laitteista 10/2007). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi tehtävistä toimenpiteistä. Tarpeen mu-



kaan pelastusviranomaisen on mukana myös tarkastuslaitoksen suorittaessa laitteiston tarkastusta. Pelastusviranomaiset saavat tarkastuslaitoksilta tarvittaessa asiantuntija-apua ja koulutusta paloilmoittimia ja sammutuslaitteistoja koskevista asioista.

Öljysäiliötarkastajat

Pohjavesialueella sijaitsevien maanalaisten öljysäiliöiden tarkastuspöytäkirjat tulee toimittaa pelastusviranomaiselle (KTM:n päätös 344/1983). Tulleet ilmoitukset on tarkastettava ja tehtävä riskiarviointi sekä päätös tehtävistä toimenpiteistä. Valvonta kohdistuu erityisesti C- ja D-luokan säiliöihin. Asiassa tehdään yhteistyötä kunnan ympäristöviranomaisen kanssa, sillä öljysäiliöiden asentamisesta ja tarkastamisesta on vaatimuksia useiden kuntien ympäristönsuojelusuunnitelmissa.

Öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeet

Hyväksytyjen öljylämmityslaitteistojen asennusliikkeiden (KTM:n päätös 314/1985 40 §) tulee toimittaa pelastusviranomaiselle todistus asentamistaan öljylämmityslaitteistoista tai niille tehdyistä oleellisista muutoksista. Pelastusviranomaisen tulee tehdä tarkastus laitteistolle kolmen kuukauden kuluessa sen asentamisesta. (VNa 685/2015.)



9 TIETOJEN KÄSITTELY JA SEURANTA

Jokainen valvontatyötä tekevä henkilö tekee suunnitelman oman tarkastustoimintansa toteuttamisesta vuosittain ja hyväksyttää sen esihenkilöllään. Esihenkilö seuraa henkilökohtaisen työn etenemistä.

Koko laitoksen toteutunutta valvontaa verrataan vuosittain suunniteltuun ja toteuma toimitetaan kuukausittain pelastusjohtajalle sekä julkisesti nähtäville Päijät-Hämeen tietokanavaan. Pelastusjohtaja esittelee valvonnan tilanteen säännöllisesti lautakunnalle.

Suunnitellut ja toteutuneet tarkastusmäärät kirjataan vuosittain valtakunnallisen Pronto-tietokannan tilastointikaavakkeisiin. Tilastoinnissa selvitetään myös esimerkiksi annetut lausunnot ja muut valvontatoimet sekä valvontaan osoitetut resurssit.

9.1 Luottamuksellisten tietojen käsittely

Pelastuslain (379/2011) 93 § mukaan pelastuslaitos saa ylläpitää henkilörekisteriä rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyviä valvontatehtäviä varten. Henkilötietoja sisältävää tietoa saavat käyttää ainoastaan pelastusviranomaiseksi nimetyt henkilöt työtehtäviinsä liittyen.

Kun muilta viranomaisilta saadaan tietoja erityisistä riskikohteista, tulee niiden käsittely olla luottamuksellista. Pelastuslain (379/2011) 42 § ja 89 § määrittelevät pelastusviranomaisen tiedonsaantioikeudesta. Pelastusviranomaisen vaitiolovelvollisuudesta on säädetty 86 §:ssä. Pelastusviranomainen käsittelee saamiaan tietoja luottamuksellisesti kunnioittaen yksityisyyttä ja yrityssalaisuuksia. Luottamuksellisten tietojen käsittelyssä noudatetaan laissa julkisen hallinnon tiedonhallinnasta (906/2019) ja laissa viranomaisen toiminnan julkisuudesta (621/1999) kirjattuja periaatteita.

9.2 Valvontatietojen käsittely

Pelastuslaitoksen valvontatiedot kirjataan sähköiseen Merlot palotarkastusohjelmaan. Ohjelmasta on tehty tietosuojaseloste, joka on julkisesti nähtävillä pelastuslaitoksen verkkosivuilla www.phpela.fi.

Palotarkastuspöytäkirjat ja muut valvontatoimintaan liittyvät paperiset asiakirjat säilytetään hyvinvointialueen ja pelastuslaitoksen tietoturvallisuussuunnitelmien, sekä asiakirjoihin ja arkistointiin liittyvien ohjeiden mukaisesti. Ohjeissa on huomioitu myös salaisten pöytäkirjojen säilytys ja asiakirjojen luovutus.



9.3 Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen

Alueella käytössä oleva valvontasuunnitelma on julkinen. Valvontasuunnitelman sisältö ja perusteet esitellään laitoksen internet-sivuilla osoitteessa www.phpela.fi, josta alueen asukkaat ja kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön. Lisäksi valvontasuunnitelma toimitetaan aluehallintovirastolle pelastuslain 79 § mukaisesti sekä muiden viranomaisten tiedossa oleviin sähköposteihin.



10 MITTARIT

Valvonnan vaikuttavuutta sekä sen tarkoituksenmukaisuutta ja toteutumista on seurattava. Erilaisten mittareiden avulla voidaan seurata muun muassa vastaako pelastuslaitoksen onnettomuuksia ehkäisevä työ paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia ja arvioida esimerkiksi alueen turvallisuustason kehitystä suhteessa onnettomuuksien ehkäisyyn käytettäviin resursseihin. Mittareita seuraamalla aluehallintoviranomaiset pystyvät arvioimaan näiltä osin pelastuslaitoksen palvelutasoa.

Valvonnan vaikuttavuuden mittaaminen on erittäin hankalaa. Se on mitattavissa usein vasta pitkän aikavälin jälkeen. Mittareihin liittyy yleensä tekijöitä, jotka ovat myös muista seikoista kuin juuri valvontatoiminnasta riippuvaisia. Sisäministeriön onnettomuuksien ehkäisyyn toimintaohjelma pyrkii kehittämään jatkossa uusia mittareita työn seuraamiseksi.

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksella valvonnan mittaamiseen käytetään seuraavia mittareita:

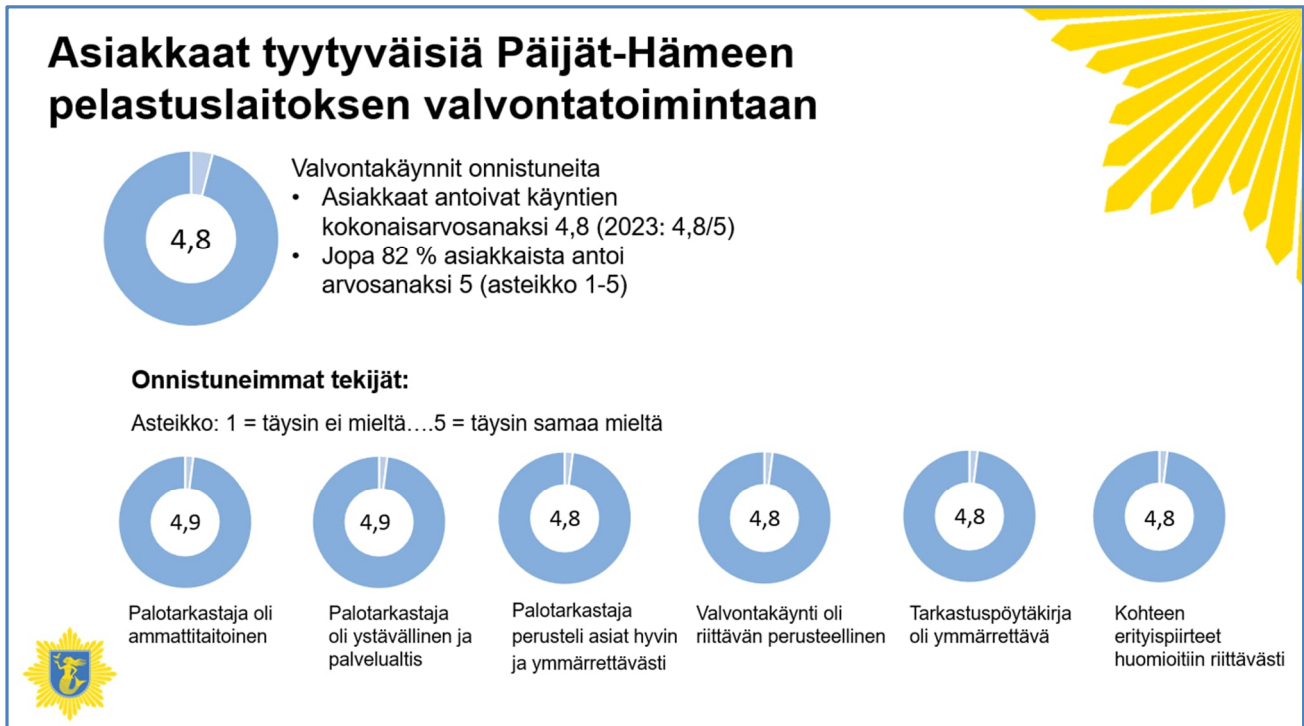
- Jatkuvan asiakaspalautteen tulokset
- Suunniteltujen ja toteutuneiden tarkastuksien suhde
- Alueen onnettomuusmäärien kehittyminen
- Onnettomuuksien seurausten kehittyminen
- Arvioivan palotarkastuksen riskiluvun kehittyminen
- Erheellisten paloilmoitusten määrä

10.1 Jatkuvan asiakaspalautteen tulokset

Päijät-Hämeen pelastuslaitos on teettänyt yhteistyössä Innolink Research Oy:n kanssa jo vuodesta 2009 lähtien tutkimusta, jolla selvitetään Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen valvontatoiminnan asiakkaiden tyytyväisyyttä. Asiakkaat antoivat käyntien kokonaisarvosanaksi 4,8 asteikolla 1-5 vuonna 2024.

Tutkimus sisältää vuoden 2024 osalta 233 asiakasarviota. 77 % vastaajista arvioi Päijät-Hämeen pelastuslaitoksen tarkastustoiminnan parantuneen selvästi tai hieman. Palotarkastajan toimintaa arvioitaessa asiakkaat kokivat palotarkastajan ammattitaidon (4,8/5), asioiden hyvän perustelukyvyn (4,8/5) sekä ystävällisyyden ja palvelualltiuden (4,8/5) onnistuneimmiksi tekijöiksi. Valvontakäyntiä arvioidessaan asiakkaat pitivät erityisen onnistu-

neina valvontakäyntien perusteellisuutta (4,8/5), valvontakohteen erityispiirteiden ja tarpeiden huomioimista (4,8/5) sekä tarkastuspöytäkirjan ymmärrettävyyttä (4,8/5). Tutkimuksen tuloksia on esitetty kuvassa 11.



Kuva 11 Asiakaspalautetutkimuksen tuloksia onnistuneimmista tekijöistä vuodelta 2024

Asiakaspalautetutkimuksessa on myös mahdollisuus antaa vapaata palautetta pelastuslaitoksen valvontatoiminnasta. Oheen on kerätty niistä poimintoja:

"Tarkastus lisäsi omaa tietoa ja ymmärrystä ja tarkastaja pyrki avaamaan asioita kattavasti ja herättämään uusia ajatuksia aiheesta."

"Asiallinen tarkastus ja aikataulu piti, kuten oli sovittu. Hyvää keskustelua aiheen ympärillä."

"Palotarkastaja oli asiansaosaava ja valmiina keskustelemaan turvallisuusasioista."

"Esiin tuli paljon hyödyllisiä yksityiskohtia ja kehittämiskohteita."

"Yhteistyö on toiminut loistavasti. Aina saa vastauksia ja apua. Kiitos!!"



”Sain ohjeita ja neuvoja tarkastuksen yhteydessä, ja kerrottiin myös että aina saa soittaa ja kysyä jos jokin asia askarruttaa tai haluaa varmistaa että jokin asia tehdään oikein heiti alkuunsa muutostöiden ym yhteydessä.”

Asiakaspalautetutkimuksen pitkän aikavälin seurannalla (vuodesta 2019-2024) voidaan havaita selkeää parannusta asiakkaiden omassa toiminnassa. Asiakkaiden arvioinnin mukaan pelastussuunnitelman merkitys, sen laatiminen sekä jalkauttaminen, sitoutuminen paloturvallisuuden kehittämiseen ja myös palotarkastuksen tärkeyden ymmärtäminen ovat tekiä, jotka ovat kehittyneet tasaisesti ylöspäin. Tämä kertoo osaltaan tehdyn työn vaikuttavuudesta.

10.2 Suunniteltujen ja toteutuneiden tarkastuksien suhde

Vuosittain tehdään suunnitelmat eri valvontaluokkiin kuuluvien kohteiden määräaikaista valvontatoimista. Toteutuneet valvontatoimet ilmoitetaan Pronto-tietokannassa ja pelastuslaitoksen vuosikertomuksessa. Lautakuntaa ja alueen kuntia informoidaan toteutumasta myös kesken suunnitelmakauden neljännesvuosiraporteissa.

Toteutuma vuonna 2024

Yritysten ja laitosten määräaikaista valvontaa suoritettiin 1027 kohteeseen eli kaikki vuodelle 2024 suunnitellut kohteet saatiin valvottua.

Pientalojen vuosittainen valvontamäärä oli 4437 rakennusta, mutta itsearviointikirje lähti suunnitellusta poiketen 6125 talouteen. Sen palautti 82,1 % pientaloista. Kaikki palautuneet lomakkeet valvottiin. Palotarkastuskäyntejä tehtiin niihin rakennuksiin, joissa itsearviointilomake oli jäänyt palauttamatta edellisellä vuonna. Pientalojen valvontaprosentti oli tästä syystä peräti 149 %.

Vuodelle 2023 suunniteltuja kerros- ja rivitalojen kohteita ei oltu saatu valvottua loppuun, jolloin palautumattomien itsearviointien osalta päätettiin suorittaa uusintapostitus vuoden 2024 kohteiden mukana. Tätä tuki myös uudelta yhteistyötaholta saadut yhteystiedot suoraan taloyhtiöiden hallituksen puheenjohtajille.

Rivitalojen osalta suunniteltu valvontakohteiden määrä oli 267 rakennusta vuodelle 2024 ja valvontaa kohdistettiin 306 rakennukseen. Rivitalojen valvontaprosentti oli siten 114,6 %.



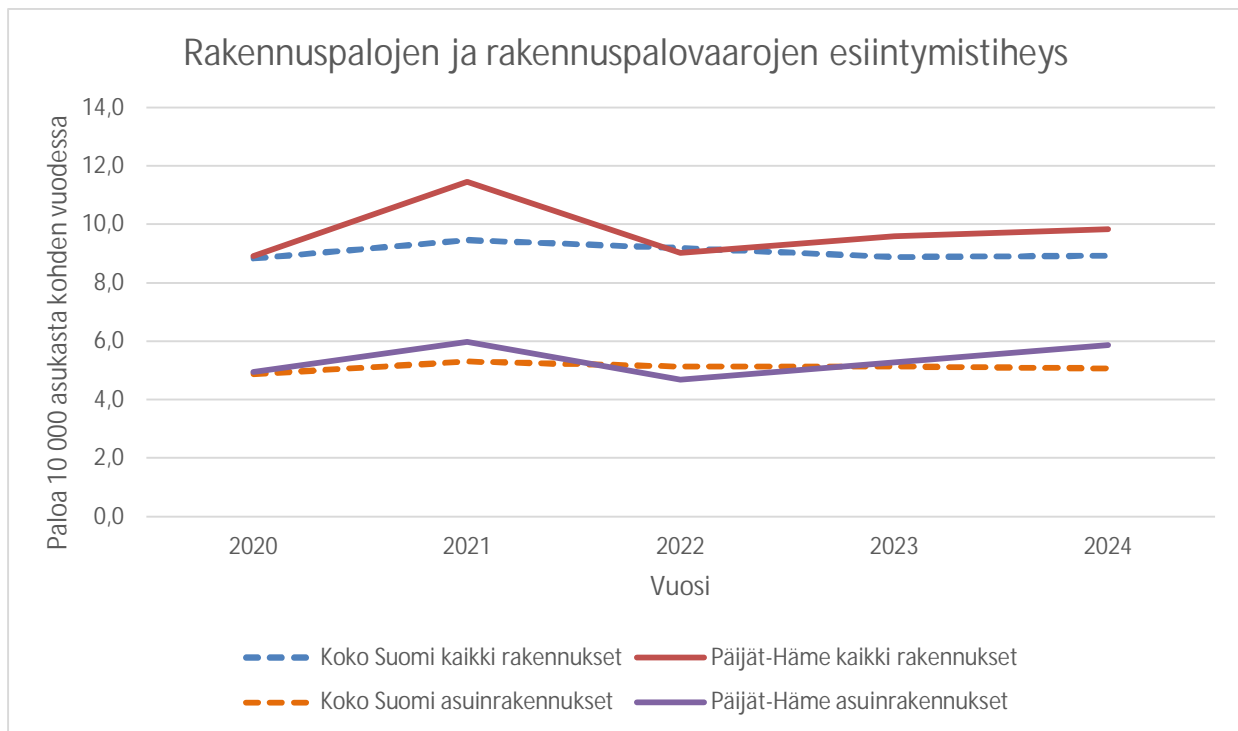
Kerrostalojen suunniteltu valvontamäärä oli 268 kohdetta ja valvontaa kohdistettiin 467 rakennukseen. Kerrostalojen valvontaprosentti oli 172,4 %.

Vapaa-ajan asunnoista saatiin valvottua 86,5 %.

10.3 Alueen onnettomuusmäärien kehittyminen

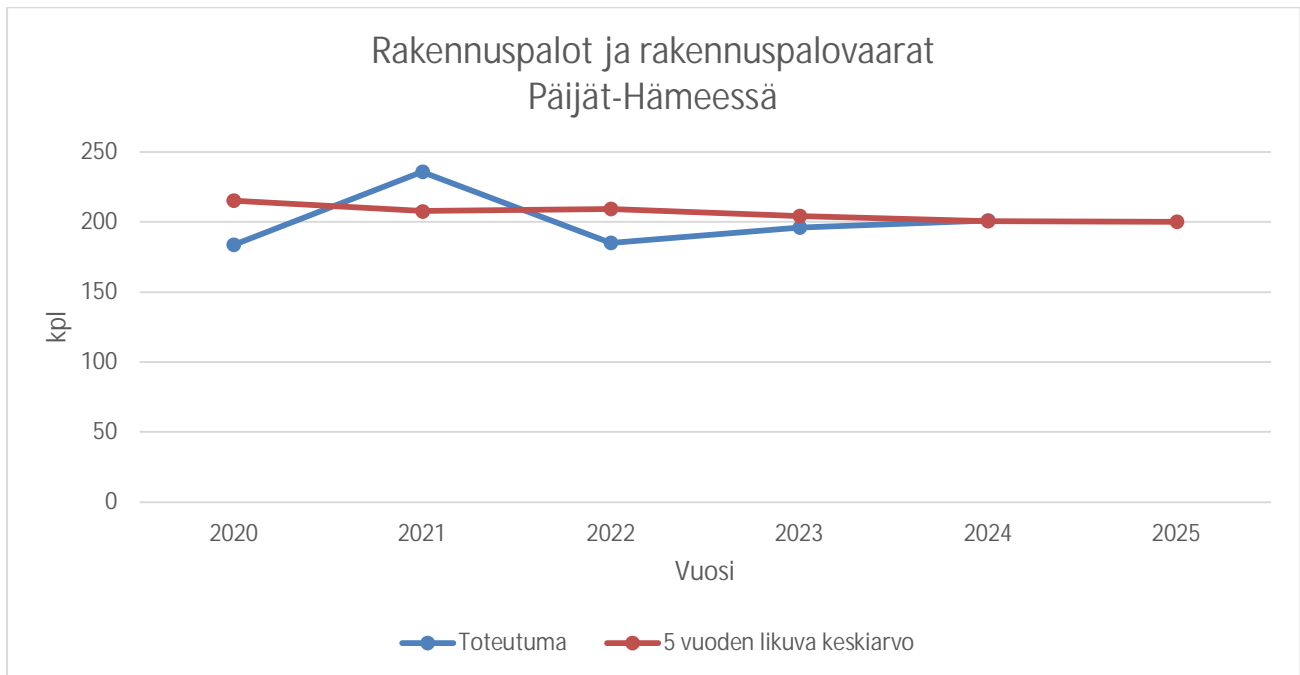
Onnettomuustilastoista on tarkasteltu rakennuspalojen ja rakennuspalovaaran määrien kehittymistä. Vuositilastojen lisäksi on tarkasteltu viiden vuoden liukuvaa keskiarvoa, jotta tilastollisen sattuman osuus pienenee ja pystytään luotettavammin arvioimaan onnettomuuksien määrän kehittymistä. Tulipalojen esiintymistiheyttä on tarkasteltu verrattuna koko maan keskiarvoihin.

Päijät-Hämeen rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä 10 000 asukasta kohden on hieman suurempi kuin koko maan vastaava määrä vuonna 2024 (kuva 12).



Kuva 12 Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen esiintymistiheys vuosina 2020-2024

Vuonna 2024 rakennuspalojen määrä on muutamaa aiempaa vuotta suurempi Päijät-Hämeessä. Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrän kehitys on ennusteen mukaan kuitenkin edelleen laskusuuntainen (kuva 13).

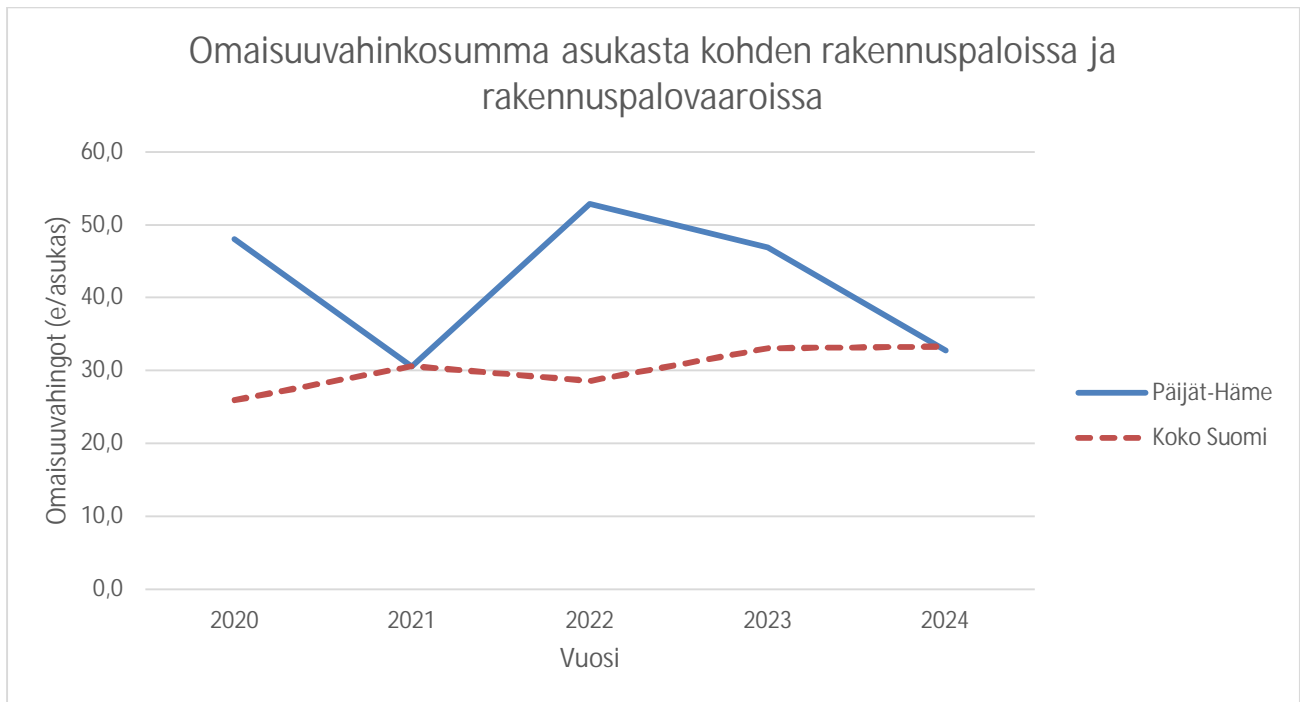


Kuva 13 Rakennuspalot ja rakennuspalovaarat Päijät-Hämeessä vuosina 2020–2024 (30.12.2024)

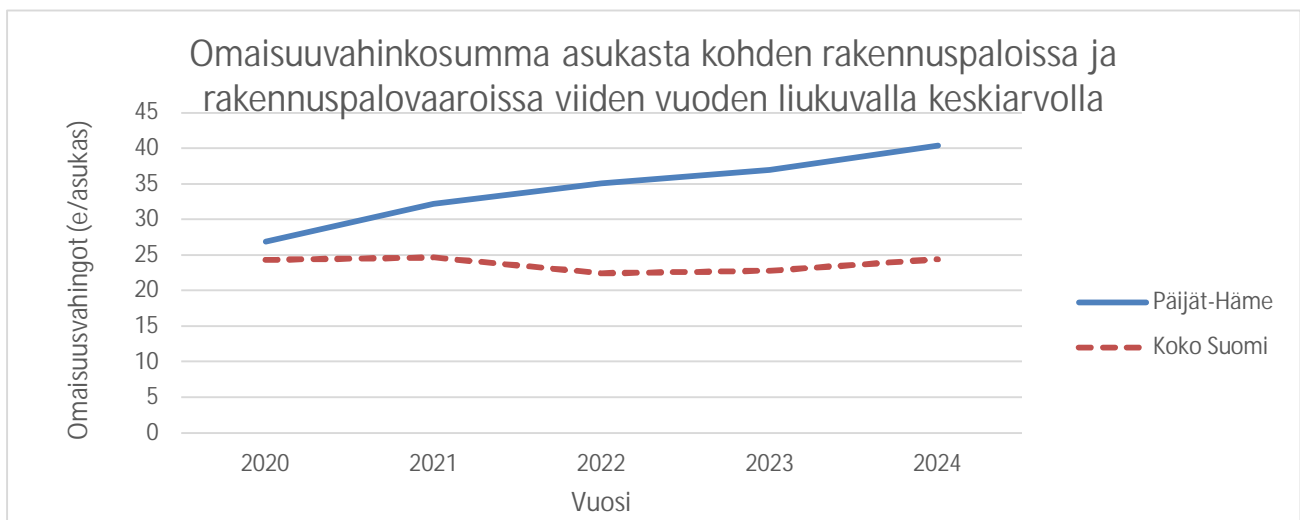
10.4 Onnettomuuksien seurausten kehittyminen

Onnettomuustilastoista (Pronto) on tarkasteltu omaisuusvahinkojen kehittymistä. Vuositilastojen lisäksi on tarkasteltu viiden vuoden liukuvaa keskiarvoa, jotta tilastollisen sattuman osuus pienenee ja pystytään luotettavammin arvioimaan onnettomuuksien seurannaisvaikutusten kehittymistä.

Suuronnettomuuksiksi luokitellut tulipalot, joissa taloudelliset menetykset ovat yli 500 000 euroa, nostavat asukaskohtaisten omaisuusvahinkojen määrää huomattavasti niinä vuosina, joina sellaisia tapahtuu (kuva 14). Omaisuusvahinkojen määrä on Päijät-Hämeessä 5 vuoden liukuvalla keskiarvolla laskettuna selvästi koko Suomea korkeampi (kuva 15).



Kuva 14 Omaisuu vahingot asukasta kohden rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa vuosina 2020–2024 (30.12.2024)



Kuva 15 Omaisuu vahingot asukasta kohden rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa viiden vuoden liukuvalla keskiarvolla vuosina 2020-2024 (30.12.2024)

Pelastuslaitoksen valvontakäynneillä kiinnitetään huomiota asioihin, joilla voidaan vaikuttaa omaisuusvahinkojen pienentämiseen. Näitä ovat muun muassa palo-osastoinnin toimivuus, palon havaitsemiseen ja sammuttamiseen sekä savukaasujen poistamiseen liittyvien laittei-

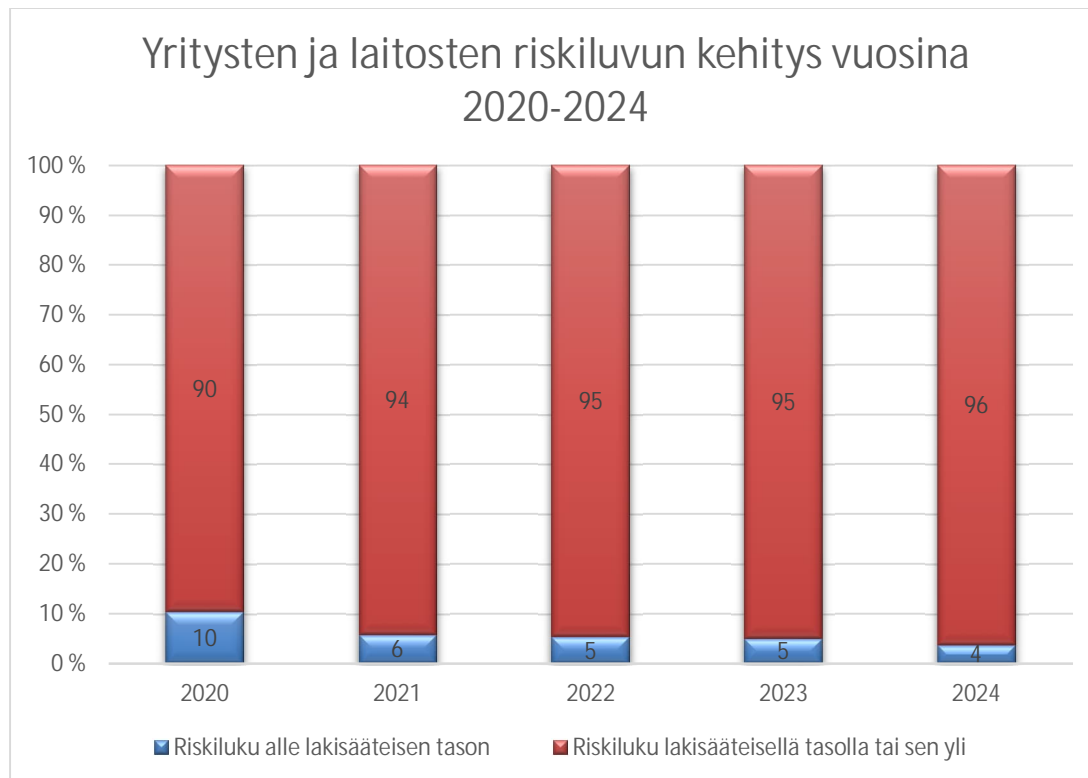


den huolto ja kunnossapito, alkusammutuskaluston ja -taitojen olemassaolo sekä pelastustoiminnan mahdollistaminen. Oleellisessa asemassa on myös asukkaiden tai työntekijöiden taidot toimia onnettomuustilanteissa.

10.5 Arvioivan palotarkastuksen riskiluvun kehittyminen

Yrityksien ja laitosten valvonnassa käytettävän arvioivan palotarkastuksen riskilukua ja sen kehittymistä on seurattu kohteittain. Riskilukujen keskiarvoa on seurattu myös koko laitoksen laajuudessa. Riskiluvun seurannalla arvioidaan valvontatoiminnan vaikutusta kohteiden omatoimisen varautumisen tasoon.

Valvottavien yritysten ja laitosten valvontaväli vaihtelee 12 kk-120 kk välillä. Vuosittaisessa valvonnassa on näin ollen suuri määrä yrityksiä ja laitoksia, joiden riskiluvun kehittymisen seuranta vaatii erittäin pitkän ajanjakson. Vuonna 2024 lakisääteiselle tasolle arvioitujen yritysten ja laitosten määrä on 96 % (kuva 16). Prosenttiosuus on suurin, joka on saavutettu arvioivan palotarkastuksen aloittamisen (vuosi 2012) jälkeen. Tästä voidaan arvioida yritysten ja laitosten turvallisuustason nousseen yli kymmenen vuoden seurantajaksolla.



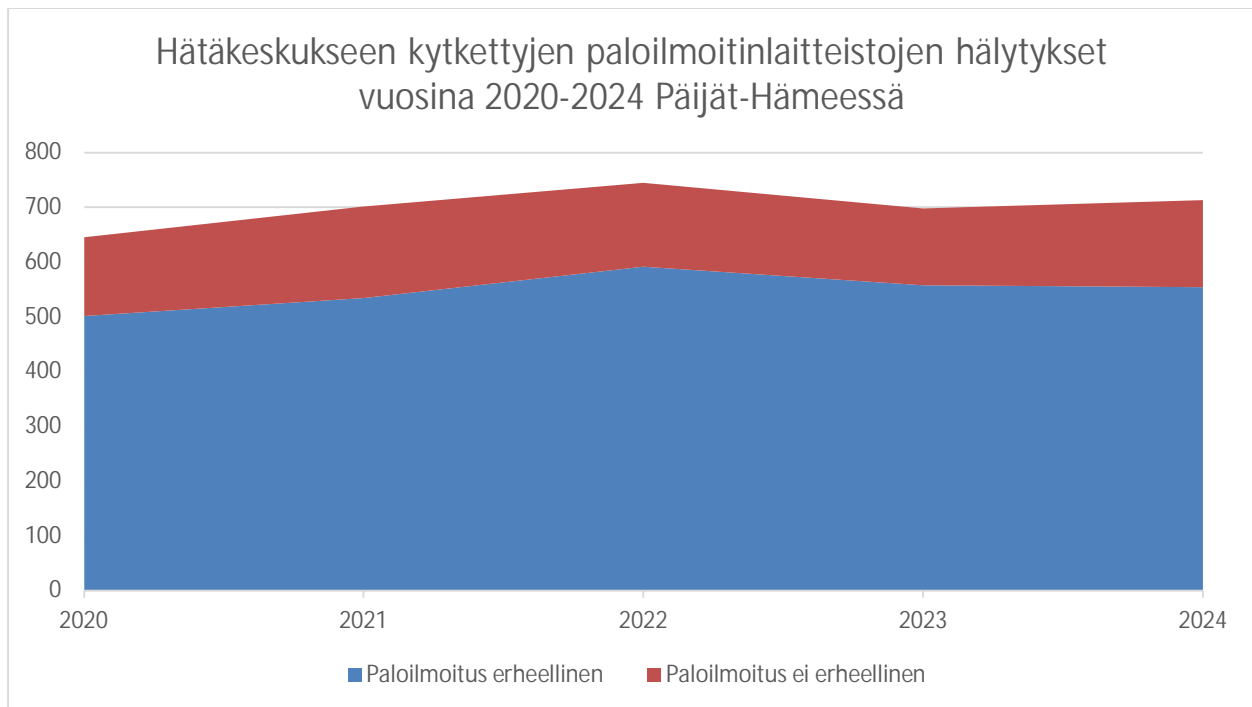
Kuva 16 Yritysten ja laitosten riskiluvun kehitys vuosina 2020-2024



10.6 Erheellisten paloilmoitusten määrä

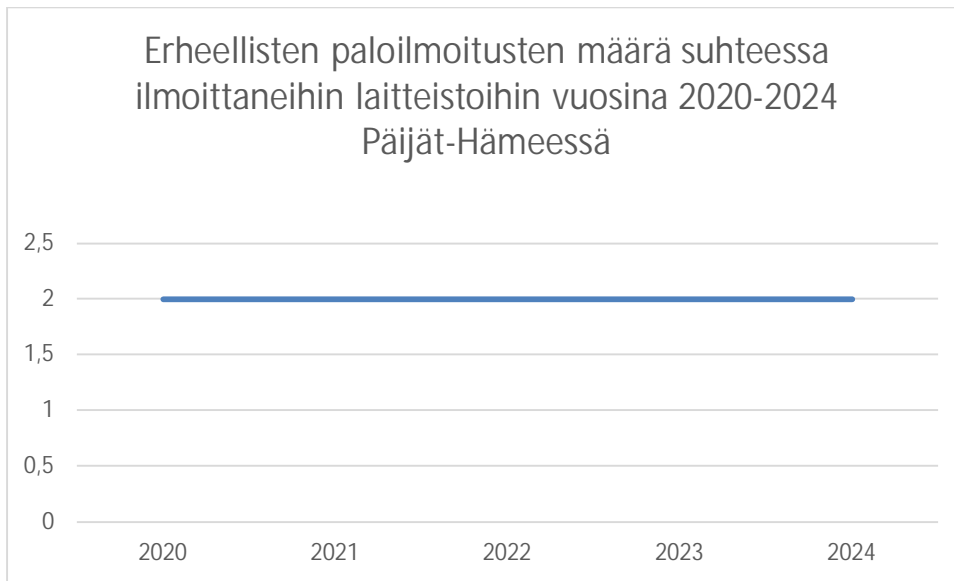
Valvontatoiminnassa kiinnitetään huomioita kohteessa olevien pelastustoimen laitteiden hoitoon ja huoltoon sekä henkilökunnan oikeaan toimintaan laitteistoilla varustetuissa rakennuksissa. Pelastuslaitoksella on käytössä erheellisten hälytysten vähentämiseen myös erillinen prosessi, jossa asiakas saa vuoden aikana tapahtuneesta toisesta erheellisestä hälytyksestä kirjallisen huomautuksen ja kolmannesta erheellisestä hälytyksestä laskun.

Erheellisten paloilmoitusten määrä suhteessa kaikkiin ilmoituksiin ei ole merkittävästi muuttunut, vaan erheprosentti on ollut tarkastelujakson 2020–2024 aikana välillä 76–80 %. Vuonna 2024 erheellisten hälytysten osuus oli 77 %. (Kuva 17)



Kuva 17 Automaattisen paloilmoitinhälytysten ja erheellisten paloilmoitinhälytysten määrä Päijät-Hämeessä vuosina 2020–2024

Erheellisten paloilmoitusten määrä suhteessa ilmoittaneiden paloilmoitinlaitteistojen määrään on pysynyt viime vuosina hyvin tasaisena (kuva 18). Yksittäisistä kohteista on kuitenkin voinut tulla useita hälytyksiä, eniten erheellisiä aiheuttavasta paloilmoitimesta jopa yli 20 kappaletta vuoden aikana.



Kuva 18 Erheelliset paloilmoitukset suhteessa laitteistojen määrään vuosina 2020–2024



11 VALVONTATOIMENPITEIDEN MAKSULLISUUS

Pelastuslain 96 §:n mukaan pelastuslaitos voi periä maksun valvontasuunnitelman mukaisesta palotarkastuksesta. Päijät-Hämeen pelastuslaitos otti maksulliset tarkastukset käyttöön asteittain vuoden 2013 alusta. Kemikaalilainsäädännön nojalla tehdyistä tarkastuksista on voitu ottaa maksu jo aiemminkin.

Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto uudisti onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen maksuperusteet vuonna 2024. Työn tavoitteena oli pelastustoimen strategian mukaisesti yhdenvertainen ja yhdenmukainen pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy. Päijät-Hämeen pelastuslaitos tarkasti omat maksuperusteensa ohjeen mukaiseksi. (Opas hyvinvointialueen pelastusviranomaisen onnettomuuksien ehkäisyn taksojen määrittämiseen) Maksuperusteissa on noudatettu pelastuslaitosten verkoston suosituksia.

Päijät-Hämeen aluevaltuusto on vahvistanut pelastuslaitoksen taksat 9.12.2024 pidetyn kokouksen mukaisesti (52 § liite 1). Hinnasto on nähtävillä pelastuslaitoksen verkkosivuilla.



12 SUUNNITELMASTA POIKKEAMINEN JA PALVELUTUOTANNON JATKUVUUS

Onnettomuuksien ehkäisyn palvelujen palvelutasoa pyritään ylläpitämään tässä suunnitelmassa mainituilla tavoilla myös normaalioloista poikkeavissa tilanteissa. Tämä voi kuitenkin, häiriötilanteen mukaan, edellyttää poikkeamista normaaleista toimintatavoista ja tavoitteista. Tarvittaessa palvelutuotantoa sopeutetaan palvelutason ylläpitämiseksi. Ensisijaisesti sopeuttamisella tarkoitetaan esimerkiksi valvontatoiminnassa vaihtoehtoisten valvontakeinojen ja menetelmien käyttämistä tai valvonnan eri osa-alueiden tai valvontakohteiden priorisoinnista riskiperusteisesti, mikäli palvelutason ylläpitäminen tavanomaisesti ei ole mahdollista. Tietyissä poikkeustilanteissa valvontatoiminta voidaan keskeyttää ja vapautuneita resursseja suunnata muuhun toimintaan esimerkiksi turvallisuusviestintään. Sisäministeriön on antanut valvontatoiminnan poikkeuksiin liittyen ohjeistusta mm. kirjeessä SM Dvo 2020-831 Palvelutaso poikkeusolojen aikana.

Palvelutuotannon ylläpitämistä on myös toiminnan jatkuvuudesta huolehtiminen. Palvelutuotannon jatkuvuus pyritään varmistamaan henkilöstön monipuolisella osaamisen kehittämisellä. Osaamisen vastuualueisiin nimetään ja koulutetaan henkilöitä siten, että osaamisen jatkuvuus on turvattu myös poikkeamatilanteissa.

Palvelutuotannon sopeuttamisesta ja tavanomaisista toimintamalleista poikkeamisesta päätetään aina tapauskohtaisesti erikseen. Häiriö ja poikkeustilanteisiin on laadittu erilliset suunnitelmat.



B-OSA: VALVONTATEHTÄVÄT, RESURSSIT JA PAINOPISTEET VUONNA 2025



13 VALVONTAVÄLIEN MUUTOKSET JA NIIDEN SYYT VUODELLE 2025

Valvontavälien muutosten perusteeksi selvitettiin Pronto-tietokannasta tapahtuneita onnettomuuksia, osallistutettiin tarkastajia kohdetyyppikohtaiseen riskiarviointiin, sekä tarkasteltiin tehtyjä kohdekohtaisia riskiarviointeja Merlot-järjestelmästä. Tämän lisäksi tutustuttiin muiden pelastuslaitosten tekemiin periaatteellisiin muutoksiin kohdetyyppien valvontaväleissä.

Kohdetyypeissä tehdyt periaatteelliset muutokset.

Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet A1:

- terveyskeskuksen vuodeosastot, 12 kk → 24 kk
- kuntoutuslaitokset 24/7, 48 kk → 12 kk
- lasten- ja koulukodit, ensi- ja turvakodit, ympärivuorokautisen päiväkodit 24 kk → 36 kk
- majoitusrakennukset, joissa alle 50 majoituspaikkaa 24 kk → 36 kk
- vuokrattavat lomamökkit ja osakkeet 48 tai 96 kk → 60 kk
- leirintäalueet 48 kk → 60 kk

Opetusrakennukset ja päiväkodit A2:

- päiväkodit, joissa 24-149 paikkaa 36 kk → 48 kk
- alle 100 oppilaan yleissivistävät oppilaitokset 24 kk → 36 kk
- keskiasteen oppilaitokset 24 kk → 36 kk

Kokoontumis- ja liiketilat A3:

- liike- ja tavaratalot, myymälähallit ja kauppakeskukset
 - 400 – 2499 m² 48 kk → 60 kk
 - 2500-9999 m² 24 kk → 36 kk
 - 10 000 m² tai enemmän 12 kk → 24 kk
- teatteri- ja konserttirakennukset
 - paikkaluku korkeintaan 300 48 kk → 60 kk
 - paikkaluku yli 300 12 kk → 24 kk
- näyttelyhallit 60 kk → 24 kk
- kirkot ja kulttuurihistoriallisesti merkittävät rakennukset 36 kk
- muut uskonnollisten yhteisöjen rakennukset yli 300 m² 48 kk → 60 kk
- Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset
 - alle 300 m² 60 kk → 96 kk
 - yli 300 m² 60 kk



- o suurin sallittu henkilömäärä yli 3000 henkilöä 60 kk → 24 kk
- muut liikenteen rakennukset
 - o alle 500 m² 60 → 120 kk

Teollisuus- ja varastorakennukset A4:

- Infrastruktuurin kannalta merkittävät 12 kk → 24 kk
- teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset
 - o jako palovaallisuusluokan mukaan poistetaan kokonaan
 - o 500-1499 m² 24 ja 60 kk → 60 kk
 - o 1500-4999 m² 12 ja 24 kk → 36 kk
 - o 5000-14 999 m² 24 kk
 - o 15 000 m² tai enemmän 12 kk

Maatalousrakennukset A5:

- muut maatalousrakennukset 120 kk

Muut rakennukset A6:

- palo- ja räjähdysvaaralliset tilat 36 kk
- turvallisuusselvityslaitos (Tukes) 12 kk → 24 kk
- toimintaperiaatelaitos (Tukes) 12 kk → 24 kk
- lupalaitos (Tukes) 24 kk → 36 kk
- kemikaaliratapihat ja satamien kemikaalivarastot 12 kk → 36 kk
- Tukes-luvanvarainen räjähddevarasto 60 kk
- turvallisuusvelvollinen räjähddevarasto 24 kk
- kulttuurihistoriallinen rakennus 60 kk

Asuin- ja vapaa-ajan rakennukset B:

- rakennuksessa hätäkeskukseen kytketty paloilmoitin ja/tai sammutuslaitos 60 kk
- yli 8-kerroksinen asuinrakennus 60 kk
- erityisryhmien asuinrakennus 36 kk
- ammatillinen perhekoti 60 kk
- toimeksiantoperusteinen perhekoti 120 kk

Yritysten ja laitosten valvonnan riskiperusteista valvontaväliä ja siihen tehtyjä kohdekohtaisia muutoksia on tutkittu vuonna 2024. Sen perusteella havaittiin, että yksittäiset tarkastajat ovat olleet erittäin varovaisia valvomiensa kohteiden valvontavälien muutoksissa. Riskiluvun 4 tai 5 saaneet kohteet on tapauskohtaisesti yhteistyössä tarkastajan kanssa siirretty harvemmin tarkastettavaksi.



14 VALVONTAKOHTEIDEN MÄÄRÄ VUONNA 2025

Tässä luvussa on esitetty määräaikaisen valvonnan valvontakohdemäärät vuodelle 2025. Alla taulukoissa on erotettu toisistaan yritysten ja laitosten valvonta, pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten valvonta sekä pientalojen ja vapaa-ajan asuntojen valvonta. Määräaikaisen eli suunnitellun valvonnan lisäksi vuoden 2025 valvontatyöhön sisältyy paljon etukäteen suunnittelematonta epäsäännöllistä valvontaa, jonka määrään liittyvä arvio on huomioitu luvun 13 resurssitarvearviossa.

Yritysten ja laitosten (A1-A6) valvontamäärä

Vuonna 2025 määräaikaistarkastus tehdään arviolta 817 yritykseen ja laitokseen. Kokonaisluku tarkentuu vuoden lopulla, kun harvemmin tarkastettujen kohteiden käytössäolo-tilanne selviää ja se kirjataan tarkastusohjelmaan. Taulukossa 2 on esitetty tarkastusten jakautuminen kunnittain ja kohdetyypeittäin.



Taulukko 2 Yritysten ja laitosten määräaikaiset tarkastusmäärät kunnittain ja kohdetyypeittäin vuonna 2025

Kohdetyypeittäin	A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat	A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	A3 Kokoon-tumis- ja liiketilat	A4 Teollisuus- ja varastora-kennukset	A5 Maatalousrakennukset	A6 Muut kohteet	Yht.
Asikkala	15	3	21	16	6	1	62
Hartola	2	0	9	2	6	5	24
Heinola	21	2	16	21	5	6	71
Hollola	14	1	13	31	30	3	92
Iitti	8	5	12	15	19	0	59
Kärkölä	2	1	3	13	20	2	41
Lahti	54	11	62	101	33	20	281
Orimattila	19	2	19	38	56	10	144
Padasjoki	2	0	5	4	0	2	13
Sysmä	6	1	3	2	16	2	30
Yht.	143	26	163	243	191	51	817

Lukumäärät elävät vuoden edetessä, koska kohteita luokitellaan koko ajan uudelleen käyntien ja muiden selvitysten edetessä. Kohdeluettelossa on useita kohteita, joissa ei välttämättä ole enää tarkastusajankohtana toimintaa tai joiden toiminta on muuttunut.

Pelastussuunnitelmavelvollisten asuinrakennusten (A7) valvontamäärä

Vuonna 2025 valvontaa suoritetaan noin 535 pelastussuunnitelmavelvolliseen asuinrakennukseen (taulukko 3). Valvontakohteiden määrä on 10 % tähän kohdetyyppiin kuuluvista asuinrakennuksista Päijät-Hämeessä.



Taulukko 3 Kerros- ja rivitalojen valvontamäärät kunnittain vuonna 2025

	Rivitalot (lkm)	Asuinkerrostalot (lkm)	Yhteensä (lkm)
Asikkala	13	5	18
Hartola	7	3	10
Heinola	28	27	55
Hollola	36	14	50
Iitti	15	4	19
Kärkölä	9	2	11
Lahti	120	199	319
Orimattila	25	11	36
Padasjoki	5	2	7
Sysmä	10	3	13
Yhteensä	268	270	538

Pientalojen (A7) valvontamäärä

Vuonna 2024 valvontaa suoritetaan noin 4441 pientaloon (taulukko 4). Valvontakohteiden määrä on 10 % tähän kohdetyyppiin kuuluvista asuinrakennuksista Päijät-Hämeessä.

Taulukko 4 Pientalojen valvontamäärät kunnittain vuonna 2025

	Erilliset pientalot (lkm)
Asikkala	293
Hartola	135
Heinola	435
Hollola	651
Iitti	269
Kärkölä	169
Lahti	1602
Orimattila	568
Padasjoki	142
Sysmä	177
Yhteensä	4441



Vapaa-ajan asuntojen (A8) valvontamäärä

Vuonna 2024 valvontaa suoritetaan noin 2402 vapaa-ajan asuntoon (taulukko 5). Päijät-Hämeen vapaa-ajan asunnoista valvotaan vuosittain 10 %.

Taulukko 5 Vapaa-ajan asuntojen valvontamäärät kunnittain vuonna 2025

	Kesämökkejä (lkm)
Asikkala	396
Hartola	232
Heinola	336
Hollola	192
Iitti	249
Kärkölä	30
Lahti	179
Orimattila	103
Padasjoki	279
Sysmä	370
Yhteensä	2366

Epäsäännöllinen valvonta

Epäsäännöllisen valvonnan tarkastusmääriä arvioitaessa on käytetty hyödyksi edellisen vuoden tilastoa. Vuonna 2025 Päijät-Hämeen pelastuslaitos suorittaa arviolta noin 1900 ennalta suunnittelematonta tarkastusta. Näitä ovat muun muassa tarkastukset rakennushankkeen aikana, pelastuslain 42 §:n mukaisten ilmoitusten perusteella tehtävät palotarkastukset, yleisötilaisuuksien tarkastukset ja muut erilaisten ilmoitusten johdosta tehtävät valvontakäynnit. Lisäksi vuoden 2025 aikana valvotaan arviolta noin 900 asiakirjaa, kuten yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmia ja paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjoja, ja käsitellään noin 60 poistumisturvallisuusselvitystä. Erilaisia lausuntoja tai vastaavia annetaan 1250 kappaletta.



15 VALVONTATYÖN RESURSSIT VUONNA 2025

Onnettomuuksien ehkäisyyn on osoitettu Päijät-Hämeen pelastuslaitoksessa 13 päätoimista virkaa ja lisäksi kymmenellä pelastustoiminnan osaston alipäällystö- tai päällystöviranhaltijalla toimenkuvaan kuuluu myös onnettomuuksien ehkäisyyn tehtäviä. Pelastustoiminnan osaston kahdeksalla palomestarilla on onnettomuuksien ehkäisyyn määritelty yksi kolmasosa, asemamestarilla viidesosa sekä valmiuspäälliköllä sekä valmiussuunnittelijalla yhteensä kymmenesosa työajasta. Työvuorot suorittavat asuinrakennusten itsearviointitoimintaa ja asuinrakennusten tarkastustoimintaa, sekä ovat mukana turvallisuusviestinnässä. Koko pelastuslaitoksen muukin henkilöstö sekä alueen sopimuspalokunnat osallistuvat tarvittaessa mukaan turvallisuusviestintään erikseen määritellyllä työpanoksellaan. Työajan ja kautuminen eri tehtäviin on esitetty taulukossa 6.

Koko maakuntaa palvelevia ovat riskienhallintapäällikön, kolmen paloinsinöörin ja valmiuspäällikön virat sekä koulutuspäällikön ja viestintäpäällikön toimi. Koulutuspäällikkö ja viestintäpäällikkö eivät tee viranomaisvalvontaa. Riskienhallintahenkilöstöstä on valittu muun muassa kemikaaliasioidiin kaksi vastuuhenkilöä, jotka vastaavat toiminnasta koko Päijät-Hämeessä. Kemikaalien vastuuhenkilöt jäävät vuoden 2025 aikana pois tehtävästään, joten vuoden aikana on varmistettava tehtävään liittyvä resurssointi ja osaamisen hallinta.

Onnettomuuksien ehkäisyyn palveluihin tarvittava henkilöresurssi on palvelutasopäätöksen 2024–2025 mukaisesti 18,5 henkilötyövuotta. Tästä on valvontaan ja kemikaalivalvontaan kohdistuvaa resurssitarvetta 8,5 htv ja asiantuntijapalveluihin sekä yhteistyötoimintaan 3,3 htv. Resurssitarve vaihtelee valvontakohdemäärän ja yhteistyötarpeiden mukaan vuosittain. Palvelutasopäätöksen resurssitarpeessa ei ole huomioitu tehtävien työnjohtoon tai työn valvontaan kuluva aikaa. Työhön kuluva aikaa on tutkittu tarkemmin palveluhinnaston perusteiden tarkastelun yhteydessä ja tämä on otettu huomioon vuoden 2025 resurssitarpeen osalta. Taulukossa 6 on esitetty valvontatoiminnan laskennallinen resurssitarve vuodelle 2025.



Taulukko 6 Valvontatoiminnan laskennallinen resurssitarve vuodelle 2025

Onnettomuuksien ehkäisyn tehtävät	htv	Selitys
VALVONTATOIMINTA		
A1-A6 Yritysten ja laitosten määräaikainen valvonta	2,5	
A7 Asuinrakennuksien määräaikainen valvonta		
Itsearviointi (asuinrakennukset ja vapaa-ajan rakennukset)	0,5	saapuneiden lomakkeiden käsittely ja jälkivalvonta
Edellisen vuoden itsearviointikohteiden palotarkastuskäynnit (ei palauta lomaketta), sis. asuinrakennukset ja viljankuivaamot	1,3	n. 50 % rivi- ja kerrostaloista, 18 % pientaloista
Muut tarkastukset	3,8	
Kemikaalivalvonta - päätökset ja tarkastukset	0,3	
Öljysäiliöiden valvonta	0,2	
Asiakirjavalvonta	0,3	
Asiantuntijapalvelut	2,6	
Poistumisturvallisuusselvityksen käsittely	0,2	
Kemikaalivalvonnan ohjaus ja neuvonta (kemikaalivastaavat)	0,2	
Valvontaan liittyvä toiminnan suunnittelu ja ohjaus (mm. työnjohto, valvonta, yleisötilaisuuudet, itsearviointi)	0,8	
MUU ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISYTYÖ		
Yleinen hallintotyö	0,5	
Muihin oe-tehtäviin liittyvä toiminnan suunnittelu ja ohjaus (palontutkinta yms.)	0,2	
Ohjaus ja neuvonta	1,4	
Turvallisuusviestintä (oma suunnitelma)	4,5	
Palontutkinta	0,5	
Osaamisen hallinta	0,5	
Yhteistyö (muu kuin asiantuntijapalveluissa näkyvä)	0,4	
Yht.	20,5	

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävissä olevan laskennallinen resurssien määrä on 19 htv (taulukko 7). Näillä resursseilla tuotetaan kaikki onnettomuuksien ehkäisyn palvelut,



eli määrä sisältää myös muuta kuin valvontatyöhön käytettävissä olevaa resurssia. Palotarkastajien, paloinsinöörien ja P32 palomestareiden työkuvaan on valvontatyön lisäksi ohjausta ja neuvontaa, turvallisuusviestintää, yhteistyötä ja myös palontutkintaa.

Taulukko 7 Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävissä olevat resurssit vuonna 2025

Käytettävissä olevat resurssit	hlö:ä	%	htv
Päätoimiset palotarkastajat	8	100	8
Koulutuspäällikkö (turvallisuusviestintä)	1	100	1
Paloinsinöörit ja riskienhallintapäällikkö	4	100	4
Viestintäpäällikkö (turvallisuusviestintä)	1	10	0,1
Valmiuspäällikkö (valvonta)	1	10	0,1
P32 palomestarit (valvonta, turvallisuusviestintä, osalla palontutkinta)	8	33	2,6
Asemamestari (valvonta)	1	20	0,2
Työvuorojen osuus (asuinrakennusten valvonta ja turvallisuusviestintä), sopimuspalokuntien osuus (turvallisuusviestintä)			3
Yhteensä			19

Palomestareiden ja asemamestarin käytettävissä oleva resurssi ei todennäköisesti ole täysin suunnitelman mukainen. Muun muassa pelastustoimintaan liittyvää koulutustarvetta ei ole vielä arvioitu.



16 VALVONNAN PAINOPISTEET VUONNA 2025

Yritysten ja laitosten tarkastusvälin laajalla riskiperusteisella tarkastelulla vapautetaan lisää resursseja asuinrakennusten valvontaan ja siirretään valvonnassa painopistettä pelastustoimen strategian mukaisesti koteihin, joissa onnettomuudet tapahtuu.

Pelastuslaitos valvoo 817 yritystä ja laitosta, jotka on jaoteltu riskiperusteisesti 12–120 kuukauden valvontavälille. Vuosittain valvotaan myös 10 % asuinrakennusten rakennuskannasta ja 10 % vapaa-ajan asuntojen rakennuskannasta. Tämän lisäksi pelastuslaitos tuottaa kemikaaliturvallisuuslain (390/2005) mukaista kemikaalivalvontaa, ja valvoo tulleiden ilmoitusten ja yhteydenottojen perusteella kaikki niin sanottuun epäsäännölliseen valvontaan kuuluvat tehtävät. Merkittävimpiä epäsäännölliseen valvontaan kuuluvia valvontatehtäviä ovat tarkastukset rakennushankkeen aikana, kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia koskevien ilmoitusten käsittely ja käyttöönottotarkastukset, yleisötilaisuuksien ja poistumisturvallisuusselvityslaitosten valvonta sekä riskiasunnoista tulleiden ilmoitusten perusteella tehtävät valvontakäynnit.

Pelastuslaitoksen tavoitteena on suoriutua valvonnan toteuttamisessa vuosille 2024-2025 laaditun palvelutasopäätöksen kirjausten mukaisesti. Onnettomuuksien ehkäisyyn käytettävissä resursseissa on havaittu edellisinä vuosina puutteita suhteessa resurssitarpeeseen, joten onnettomuuksien ehkäisyn yhtenä painopisteenä on lakisääteisten valvontatehtävien suorittaminen.

Vuonna 2024 tehdyn sisäisen selvityksen mukaan toiminnanharjoittajat eivät ole toimittaneet poistumisturvallisuusselvityksiä lain asettamassa aikataulussa. Vuonna 2025 kohdennetaan erityistä huomiota poistumisturvallisuusselvitysten laadintaan ja niiden ajantasaisuuteen. Vuonna 2024 selvitettiin maatalojen ja niiden toimintojen käytössäolotilannetta kuntien ympäristönsuojelun sekä Avin tietojen avulla. Tiedot on otettu huomioon ja tämä lisää maatalojen valvontakohdemäärää myös tulevalle vuodelle.

Päijät-Hämeen pelastuslaitoksella on muutamia kymmeniä käsittelemättömiä kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä sekä varastoinnista tehtyjä ilmoituksia. Kemikaalipäätösten saattaminen valmiiksi näistä tapauksista oli yksi vuoden 2024 valvontatoiminnan keskeisistä tavoitteista, mutta siihen ei resurssipuutteiden vuoksi päästy.



Pelastuslaitoksen kemikaalivastaaville varataan vuodelle 2025 enemmän aikaa kemikaalilainsäädännön mukaisen valvontatyön tekemiseen. Kemikaalipäästösten, käyttöönottotarkastusten sekä mahdollisen jälkivalvonnan on arvioitu tarvitsevan noin yhden henkilötyövuoden verran resursseja. Samalla pyritään perehdyttämään uutta/uusia henkilöitä kemikaalivalvonnan osaamiseen.

Pelastuslaitos huomioi valvonnassaan muutokset turvallisuusympäristössä. Vuonna 2025 jatketaan edellisvuotena aloitettua käytäntöä, jossa määräaikaisen valvonnan yhteydessä huomioidaan entistä tarkemmin kiinteistöjen väestönsuojien kunto, niille tehdyt huolto- ja tarkastustoimenpiteet sekä käyttöönottosuunnitelmien olemassaolo. Samalla palotarkastusten yhteydessä saaduilla tiedoilla ajantasaistetaan pelastuslaitoksen tietoja olemassa olevista väestönsuojista ja niiden suojapaikkamääristä.

Valvonnassa valmistaudutaan vuoden 2026 alussa valmistuvan valtakunnallisen onnettomuuksien ehkäisyn järjestelmän käyttöönottoon. Uuteen järjestelmään siirtyminen edellyttää yhden päätoimisen henkilön irrottamista normaaleista tehtävistään ja siirtämistä hankkeeseen vuoden 2025 ajaksi. Hanke on hyväksytty hyvinvointialueen hankesalkussa. Uusi järjestelmä edellyttää kaikkien valvontatyötä tekevien laajan koulutuksen, joka tulee viemään työaikaa. Järjestelmän käyttöönottoon arvioitu resurssitarve on yhteensä jopa 1 htv.



LIITTEET A1 – A6 Yritysten ja laitosten tarkastusvälin määrittäminen



Liitetaulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 2018	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Keskussairaalat, muut sairaalat <i>Keskussairaalat, mielisairaalat, alue-, paikallis- ja laitossairaalat yms.</i>	0611, 0612, 0613	A100		12						
<i>Päiväkirurgiset sairaalat</i>		A100				36				
Terveyskeskusten vuodeosastot	0610	A105			24					
Terveydenhuollon erityislaitokset (24/7), muut päiväkäytössä olevat terveydenhuoltorakennukset Sairauden tai vamman kuntoutukseen keskittyneet kuntoutuslaitokset, toiminta 24/7 Päiväkäyttöiset tilat esim. lääkäriasemat, hammashoito, terveys- ja mielenterveysasemat, pieneläinklinikat, eläinsairaalat, laboratorio- ja tutkimusrakennukset)	0610,0614,0619	A110		12			48			
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset, tehostettu palveluasuminen	0614, 0620, 0621	A115		12						
Palvelutalot, tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuuskohteet sprinklattu sprinklaamaton							48			
					24					
Lasten- ja koulukodit, ensi- ja turvakodit, ympärivuorokautiset päiväkodit	0620, 0810	A130				36				
Vankilat	0630	A130			24					
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset Majoitusrakennukset, joissa alle 50 asiakaspaikkaa	0320, 0321, 0322, 0329	A135			24					
						36				
Vuokrattavat lomamökit ja -osakkeet <i>Lomakylät ja vastaavat, yksittäiset lomamökit</i>	0210, 0211	A140						60		



Leirintäalueet		A140						60		
Asuntolat, muut asuntolarakennukset <i>Asuntolat, asuntolahotelli; yhtiöiden, järjestöjen yms. vapaa-ajanviettopaikkojen yhteydessä olevat majoitusrakennukset, hevos- ja marjatilojen kausiluonteinen majoitustoiminta yms.</i>	0130	A145						60		



Liitetaulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus- luokitus 2018	Merlot-palotar- kastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]
Päiväkodit										
alle 25 paikkaa	0810	A200						60		
25-149 paikkaa							48			
yli 150 paikkaa					24					
Yleissivistävät oppilaitokset										
alle 100 oppilaan koulut	0820	A205			24	36				
Keskiasteen oppilaitokset	0830	A210				36				
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	0840, 0841	A215					48			
Muut opetusrakennukset muun muassa kansanopistot yms.	0890, 0891	A220						60		



Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

1/2

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 2018	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk	96 kk	120 kk		
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset alle 400 m ² 400-2 499 m ² 2 500- 9 999 m ² 10 000 m ² tai enemmän	0310, 0311, 0319	A300										
											120	
								36		60		
							24					
Anniskeluravintolat alle 100 asiakaspaikkaa 100-500 asiakaspaikkaa yli 500 asiakaspaikkaa	0330	A305										
									96			
							36					
				12								
Ruokaravintolat <i>Kohteella voi olla anniskelulupa, mutta toiminta on painottunut lounas- tai päivällisruokailuun. Erilliset grillikioskit ja vastaavat.</i>	0330	A310								120		
Teatteri- ja konserttirakennukset paikkaluku yli 300 paikkaluku korkeintaan 300	0710, 0711											
					24							
								60				



Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

2/2

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus- luokitus 2018	Merlot-palotar- kastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk	96 kk	120 kk		
Kirjasto-, museo- ja näyttelyhallirakennukset Kirjastot ja museot Näyttelyhallit	0712, 0713, 0714	A320										
								60				
				24								
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset kirkot ja kulttuurihistorialliset rakennukset muut rakennukset alle 300 m2 muut rakennukset yli 300 m2	0730, 0731, 0739	A325										
						36						
											120	
									60			
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset alle 300 m2 yli 300 m2 suurin sallittu henkilömäärä yli 3000 hlöä	0720, 0740, 0741, 0742, 0743, 0744, 0749, 0790	A330										
									96			
									60			
				24								
Liikenteen rakennukset <i>Esim. pysäköintitalot, maanalaiset pysäköintilaitokset, kuluneuvojen suoja- ja huoltorakennukset, rautatie- ja linja-autoasemat, tietoliikenteen rakennukset ja muut liikenteen rakennukset</i> lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat muut liikenteen rakennukset alle 500 m2 muut liikenteen rakennukset yli 500 m2	0510, 0511, 0512, 1513, 0514, 0520, 0521, 0590	A335										
				12								
											120	
							60					



Liitetaulukko A4. Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 2018	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]			
Energiantuotannon rakennukset varalämpölaitokset alle 1 000 m2 rakennukset 1 000 m2 tai enemmän	1010, 1011, 1090, 1091	A400											
											120		
									60				
Infrastruktuurin kannalta merkittävät <i>Myös muut kuin energiahuollon kannalta merkittävät kohteet, kuten kaukolämpö, vesihuolto, maakaasu, teletekniikka jne. Myös YTS-kohteet.</i>	101, 1011, 1090, 1091, 1110, 1120	A405			24								
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset alle 500 m2 500-1499 m2 1500-4 999 m2 5 000 -14999 m2 15000 m2 tai enemmän	0910, 0911, 0912, 0919	A410											
											120		
										60			
								36					
							24						
Teollisuus- ja pienteollisuustalot alle 1 000 m2 1 000 m2 tai enemmän	0920	A415											
											120		
							24						
Varastorakennukset alle 300 m2 (ei tarkasteta) 300-1499 m2 1 500-9 999 m2 10 000 m2 tai enemmän	1210, 1211 ,1212, 1213, 1214, 1215	A420											
												120	
									48				
							24						



Liitetaulukko A6. Muiden rakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 2018	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk [kpl]	12 kk [kpl]	24 kk [kpl]	36 kk [kpl]	48 kk [kpl]	60 kk [kpl]	96 kk [kpl]	120 kk [kpl]		
Toimistot ja työpaikkatilat	0400	A600								120		
Pelastustoimen rakennukset	1310, 1311, 1319	A605						60				
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytketty hätäkeskukseen		A610						60				
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat kylmä jakeluasema, ei rakennuksia jakeluasemat, esim. liikennemyymälät		A615				36						
							60					
					24							
Seveso-kohteet ja muut vastaavat turvallisusselvityslaitos toimintaperiaatelaitos lupalaitos Kemikaali-ilmoitusvelvollinen kohde kemikaaliratapihat ja satamien vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset ²⁾ Tukes-luvanvarainen räjähdevarasto Turvallisusvelvollinen räjähdevarasto		A620										
					24							
					24							
								36				
								36				
							36					
				A625						60		
		A625			24							
Turvetuotantoalueet		A625		12								
Kulttuurihistoriallinen rakennus <i>Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Museoviraston vuonna 2012 laatimaa Haag-listaa valtakunnallisesti tärkeistä kohteista</i>		A630					60					
Muut rakennukset ja kohteet kuten esim, kaivokset tai maanalainen rakentaminen	999	999	Tapauskohtainen harkinta									



LIITE A8 Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuntojen kuntakohteiset määrät Päijät-Hämeessä (Tilastokeskus 2.11.2023)

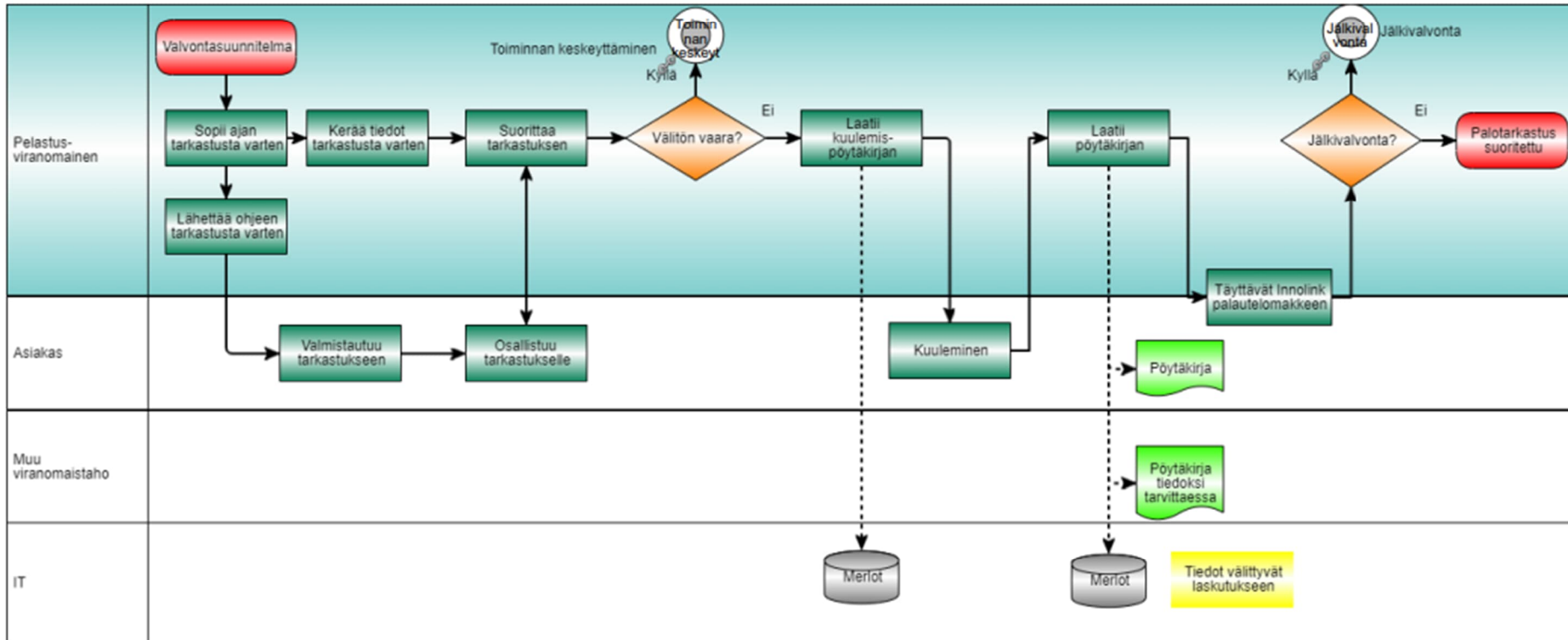
	Erilliset pientalot (lkm)	Rivitalot (lkm)	Asuinkerrostalot (lkm)	Vapaa-ajan asunnot (lkm)
Asikkala	2921	131	53	4037
Hartola	1347	73	21	2414
Heinola	4349	279	269	3420
Hollola	6500	363	136	1944
Iitti	2682	154	42	2493
Kärkölä	1687	93	16	315
Lahti	16013	1192	1982	1799
Orimattila	5676	250	109	1037
Padasjoki	1425	54	19	2828
Sysmä	1769	102	28	3744
Yhteensä	44369	2691	2675	24031



LIITE B Työohje määräaikaisen palotarkastuksen suorittamisesta

Yritykset ja laitokset-palotarkastuskäynti (Versio 2) - phpela
 Muokattu: Oksanen, Marjo 13.12.2021 15:12.
 Hyväksytty: Oksanen, Marjo 13.12.2021 15:12.
 Yksilöllinen tunnistus: PRO-6749-8498-fi

13.12.2021





Liite C Ilmoitus pelastusrikkomuksesta

1/2

Ilmoitus pelastuslain 379/2011, 106 §:n mukaisesta pelastusrikkomuksesta. Ilmoituksen voi tehdä tällä lomakkeella tai yksikertaisissa tapauksissa sähköisesti poliisin internet-sivujen kautta "Tee rikosilmoitus" -kohdasta.



Ilmoittajan tiedot	Sukunimi, etunimi	Virkanimike	
	Pelastuslaitoksen nimi		
	Postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
	Sähköposti	Puhelin	
	Ilmoituksen syy (kerro lyhyesti pelastusrikkomuksen sisältö, lisää kääntöpuolelta pelastuslain peruste)		
Ilmoituksen liitteet	<input type="checkbox"/> Pelastuslain 106 §: mukainen pelastusrikkomus Lisätietoja:		
Tapahtuma-aika	Päivämäärä	Kellonaika	
Tapahtumapaikka	Katuosoite	Paikkakunta	
Rakennuksen omistajan/ toiminnanharjoittajan tiedot	Rakennuksen omistajan/toiminnanharjoittajan nimi	Yhteyshenkilön nimi	
	Rakennuksen omistajan/ toiminnanharjoittajan postiosoite	Postinumero	Postitoimipaikka
	Sähköposti	Puhelin	
	Muut asiaan liittyvät selvitykset		

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys
---------	----------------------------------





Liite C Ilmoitus pelastusrikkomuksesta

2/2

Pelastuslaki 379/2011

106 § Rangaistukset

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) laiminlyö 3 §:ssä säädetyn toimintavelvollisuuden, 2) olennaisesti laiminlyö 4 §:n 1 momentissa säädetyn velvollisuuden osoittaa huolellisuutta tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran ja vahingon välttämiseksi,
- 3) rikkoo 6 §:ssä säädettyä avotulen sytyttämiskieltoa,
- 4) kulottaa metsämaata ilman 7 §:n 2 momentissa tarkoitetun metsäammattilaisen valvontaa,
- 5) laiminlyö 8 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa pelastuslaitokselle kulotuksesta,
- 6) jättää noudattamatta 9 §:ssä säädettyjä palo- tai poistumisturvallisuusvaatimuksia tai säilyttää pykälässä säädetyn vastaisesti helposti syttyvää materiaalia tai muuta tavaraa,
- 7) laiminlyö 10 §:ssä säädetyn velvollisuuden huolehtia rakennusten uloskäytävistä tai kulkureiteistä, rikkoo kieltoa säilyttää uloskäytävillä ja kulkureiteillä tavaraa tai laiminlyö velvollisuuden tarvittaessa merkitä ja valaista uloskäytävät ja kulkureitit asianmukaisesti,
- 8) laiminlyö 11 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää pelastustiet ajokelpoisina ja esteettöminä tai rikkoo kieltoa pysäköidä pelastustielle tai asettaa sille muutakaan estettä,
- 9) laiminlyö 16 §:ssä säädetyn velvollisuuden toimittaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma alueen pelastusviranomaiselle määräajassa,
- 10) laiminlyö 22 §:ssä säädetyn velvollisuuden keskeyttää turvetuotanto,
- 11) laiminlyö 37 §:n 1 momentissa tarkoitetun velvollisuuden osallistua pelastustoimintaan,
- 12) rikkoo 37 §:n 4 momentissa säädettyä kieltoa lähteä palo- tai onnettomuuspaikalta,
- 13) laiminlyö 61 §:ssä säädetyn velvollisuuden ilmoittaa tulisijoissa ja savuhormeissa olevista vioista tai puutteista,
- 14) laiminlyö 62 §:ssä säädetyn velvollisuuden pitää luetteloa nuohotuista kohteista tai säilyttää tietoja nuohouksen suorittamisesta taikka
- 15) laiminlyö 80 §:n 2 momentissa säädetyn velvollisuuden esittää siinä tarkoitetut asiakirjat,



on tuomittava, jollei tekoa ole pidettävä vähäisenä tai jollei teosta muualla säädetä ankarampaa rangaistusta, *pelastusrikkomuksesta* sakkoon.

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta laiminlyö 67 §:n mukaisen velvollisuuden osallistua koulutukseen, on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *väestönsuojelurikkomuksesta* sakkoon.

Rangaistus pelastustoimen laiminlyönnistä säädetään rikoslain 21 luvun 15 §:ssä ja tulen varomattomasta käsittelystä rikoslain 44 luvun 12 §:ssä.

Pysäköintivirhemaksusta pelastustielle pysäköimisen seuraamuksena säädetään erikseen.